Миллий тикланишдан - миллий юксалиш сари

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

Ижтимоий-сиёсий газета

№ 23 (812), 2023 йил 3 февраль, жума

ВОДИЙ ЖАВОХИРИ— ФАРГОНА ХАР ЖАБХАДА НАМУНА БЎЛМОКДА

Президент Шавкат Мирзиёев 2 февраль куни Фарғона вилоятида бўлиб, худудлардаги амалга оширилаётган йирик лойихалар, ахоли хаёти билан яқиндан танишди.

Халкимиз фаровонлигини ошириш, бандлигини таъминлаш, иктисодиёт ривожида йирик лойихалар мухим ахамиятга эга. Шу боис, ҳар бир шаҳар ва туманнинг салохиятидан келиб чиккан холда истикболли режалар хаётга татбиқ этилмоқда.

Давлатимиз рахбари 2022 йил май ойида вилоятга ташрифи чоғида Global textile infinity кластерининг ишлаб чиқариш лойихаси билан танишган эди. Ушандаги кўрсатмалар асосида лойиха жадаллаштирилиб, декабрда ишга туширилди.

Бу галги ташрифда Қўштепа туманидаги мазкур тўқимачилик корхонаси кўздан кечирилди

Бу ерда пахта етиштириш ва уни қайта ишлашнинг тўлиқ жараёни йўлга қўйилган. 132 миллион евро эвазига катта фабрика ташкил этилиб,

Швейцариянинг "Rieter Machine Works" ускуналари ўрнатилган.

Корхона йилига 18 миллион метр аралаш мато ҳамда 10 миллион дона тайёр махсулот ишлаб чикариш кувватига эга. Европа давлатлари ва Хитойга 85 миллион евролик махсулот экспорт қилиш режалаштирилган. Бунинг учун корхонада сифат лабораторияси ташкил этилган.

Президент тайёр махсулотлар турини кўпайтириш, таникли брендлар билан ҳамкорлик ўрнатиш зарурлигини

Яна бир мухим жихати, ишлаб чиқаришда энергия тежамкор технологиялар қўлланилмоқда. Иншоотнинг том қисмига қуёш панеллари ўрнатилмоқда. Буларнинг натижасида қарийб 23 фоизгача энергия самарадорлигига эришиш мумкин.

Хозирги биринчи боскичда корхонада 1 минг 500 нафар киши ишламокда. Жорий йил март ойида фабрикада тўкима мато ишлаб чикариш бошланади. Шунингдек, Учкўприк туманида ип-калава ва мато тайёрлаш ҳамда пахтани қайта ишлаш корхоналари ташкил этилмокда. Шунда кластердаги жами иш ўрни қарийб 5 мингтага етади.

Бу ерда ўкув ва касаначилик маркази ҳам очилган. Унда корхона учун зарур 4 та йўналишда мутахассислар тайёрланмокда.

Ушбу кластер мажмуасида водий вилоятларида пахта-тўкимачилик саноатини ривожлантириш масалалари бўйича йиғилиш ўтказилди.

Ўтган олти йилда бу вилоятларда 35 та кластер ташкил этилиб, 670 миллион долларлик 150 дан ортик йирик лойиха ишга туширилган.

Маълумки, шу йил 26 январда пахтачилик кластерлари фаолиятини янада қўллаб-қувватлашга оид Президент қарори қабул қилинди. Унга кўра, кластерлар пахта етиштиришга ўғит, уруғ, ёқилғи учун имтиёзли кредитларни исталган вақтда олиш имконига эга бўлди. Уларга ғўза навларини мустақил жойлаштириш, четдан хосилдор навларни селекция учун олиб келишга рухсат берилди.

Шунингдек, лазерли текислагичларни сотиб олишда улар қийматининг 30 фоизи бюджетдан қоплаб берилади. Ишлаб чиқаришни илм билан боғлаш мақсадида ҳар бир кластерга пахтачилик илмий ташкилотлари ва агрохизмат марказлари бириктирилади.

Йиғилишда мазкур чора-тадбирларнинг амалий жиҳатларига тўхталиб

Пахта хосилдорлигини ошириш, ипкалавани чуқур қайта ишлаб, тайёр махсулотларни кўпайтириш бўйича кўрсатмалар берилди. Водийнинг 23 та туманида "хомашё — тайёр махсулот экспорт" занжири асосида тўкимачилик саноатини чуқур ривожлантириш учун барча имконият ва шароитлар бор. Шу боис, мазкур 3 та вилоятда тўкимачилик махсулотлари экспортини жорий йилда 2,5 миллиард долларга етказиш имконияти борлиги таъкидланди.

Иқтисодиёт тармоқларидаги бугунги тенденцияга ҳамоҳанг, кластерлар ҳам энергия истеъмолининг бир кисмини муқобил манбаларга ўтказиши зарурлиги кайд этилди.

Президент Қувасой шахридаги "Art soft ceramics" корхонасида бўлди.

Утган йил декабрда иш бошлаган корхона йилига қарийб 3 миллион квадрат метр керамогранит махсулотлар таиерлаш қувватига эга. Аини паитда бу ерда 350 нафар ишчи ва мутахассис меҳнат қилмоқда.

Махаллийлаштириш даражаси 100 фоиз бўлгани боис, товарлар хорижникидан анча арзон нархларда бозорга чиқарилмоқда. Шунингдек, уларнинг 35 фоизи Россия, Қирғизистон ва Тожикистонга экспорт қилиниши режалаштирилган.

Давлатимиз рахбари корхонада ва умуман, Қувасой шахрида экспорт кўрсаткичларини ошириш мухимлигини таъкидлади. Бунинг учун чет элдаги саноат зоналари билан ҳамкорлик ўрнатиш, иш ўринларини кўпайтириш бўйича кўрсатмалар берилди.

Тиббиётда хусусий секторга имконият берилгани рақобат ва сифатни оширишда мухим омил бўлмокда. Фарғона вилоятида бундай муассасалар 720 тага етди. Улардан бири Фарғона шахридаги "Meridian" тиббиёт марказидир.

Президент Шавкат Мирзиёев бу ерда яратилган шароитлар билан танишди.

2021 йил декабрда фойдаланишга топширилган клиника замонавий ташхис ва даволаш хизматларини кўрсатиб келмоқда. Бунинг учун Германия, Жанубий Корея, Япония ва Хитойдан замонавий ускуналар келтирилган. Шифохона 120 та стационар ўринга, йилига 2 мингта жарроҳлик амалиётини ўтказиш қувватига эга.

Эътиборлиси, ўтган йили тиббиёт маркази хузурида университет хам очилди. Қозир 600 нафар талаба ўқимоқда, уларга чет эллик ўқитувчилар сабоқ бераётир. Талабалар тиббиёт марказида амалиёт ўтайди.

Шу тариқа бу муассаса замонавий клиникалар, ташхис марказлари, лабораториялар ва университетни ўзида бирлаштирган тиббиёт кластерига айланди.

Давлатимиз рахбари шифокорлар билан сухбатлашди.

Хусусий тиббиётга шароит яратганимиз ўзини оқлади, буни ахоли қабул қилди. Чунки одамларимиз яхши яшашга интиляпти, ўз соғлиғига қараяпти. Ахоли даромадини ошириш бўйича қилаетган хамма харакатларимиз аслида шунинг учун — халқимизнинг соғлом ва фаровон яшаши учун, — деди Шавкат Мирзиёев.

Клиниканинг интервенцион кардиология, кардиохирургия, трансплантология, радиологияни йўлга қўйиш борасидаги лойихалари хакида маълумот берилди.

Президент Шавкат Мирзиёев Марғилон шахридаги "Олтин ипак карвонсаройи" туристик марказини бориб кўрди.

Бу ерга келган киши қадим ўзбек хонадонларидаги мухитни хис этади. Мажмуанинг биринчи қаватида гиламдўзлик, каштачилик, мисгарлик каби халқ хунармандчилиги хоналари жойлашган. Уларда сайёхлар миллий махсулотларимизнинг тайёрланиш жараёнини яқиндан кўриши, харид қилиши мумкин.

Иккинчи қаватда жами 30 ўринли қадимий услубдаги карвонсарой ташкил этилган. Истиқболда мажмуа бир йилда 10 мингдан ортиқ сайёҳларга хизмат кўрсатиши мўлжалланган.

Давлатимиз рахбари миллий ўзлигимизга ва ёшлар тарбиясига эътибори учун хунармандларга миннатдорлик

— Хозирги юксак технологиялар асрида мана шундай оддий, самимий жойларни одам соғинади, — деди Шавкат Мирзиёев. — Бу хунарларни, бу маданиятни бобо-момоларимиз фақат қўли билан эмас, қалб қўри билан яратган. Бир пайтлар бу йўналишлар йўқолиб кетишига оз қолганди. Уларни асраб-авайлаётганингиз учун рахмат. Бу маданиятимизни нафакат чет элликларга тарғиб қилиш, балки фарзандларимизга хам сингдириш

Президент усталарнинг миллий хунарларни мактабларда ўргатиш таклифини қўллаб-қувватлади. Мутасаддиларга туризм салохиятини ошириш, уни тарғиб этишда кино санъатидан оқилона фойдаланиш бўйича тавсиялар берилди.

Утган йили Марғилон шахрига "Жахон ипак ва икат хунармандлари шахри" мақоми берилган эди. Бундай мақомга Бухоро зардўзлик, Қўқон ёғоч ўймакорлиги бўйича сазовор бўлган.

Шу билан Президент Шавкат Мирзиёевнинг Фарғона вилоятига ташрифи якунланди.

Зиёдулла ЖОНИБЕКОВ, Икром АВВАЛБОЕВ, Маъсуджон СУЛАЙМОНОВ УзА мухбирлари

Узбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати сурати.

ЕШЛИК ДАХОСИ

БАРКАМОЛ АВЛОД СИЙРАТИ ВА ТИЙНАТИДА АКС ЭТСИН

Абдурауф Фитрат "Нажот йўли" да "Болалар ахлоқий тарбияни мухитдан (яъни атрофдан) оладилар, бошқача қилиб айтганда, болалар сувга ўхшайдилар, сув идишнинг шаклини олганидек, болалар хам мухитнинг одоб-ахлоқини қабул қиладилар", дейди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев ўз Мурожаатномасида: "Таълим сифатини ошириш — Янги Узбекистон тараққиётининг яккаю ягона тўғри йўлидир", "Биз жамиятимизда ҳар қандай радикаллашувга, ёшларимиз онгини бузғунчи ёт ғоялар билан захарлашга, диндан сиёсий максадларда фойдаланишга, маърифат ўрнини жахолат эгаллашига йўл қўймаймиз", дейди ва "Бунинг учун нафақат масъул ташкилотлар, балки барчамиз биргаликда муқаддас динимизнинг инсонпарварлик мохиятини очиб бериш, фарзандларимизни миллий ва умумба-

шарий қадриятлар рухида тарбиялаш

бўйича оила, махалла ва таълим масканларида иш олиб боришимиз зарур"лиги-

ни куюнчаклик билан уқтиради. Миллатимизнинг икки фидойиси илгари сурган бу даъваткор фикрлар ҳар биримизни ёш авлод тарбияси ҳақида қайғуришга чорлайди. Чунки бугунги замон талаби шун-

Агар дунёда юз бераётган воқеа-ҳодисалар мохиятини тахлил қиладиган бўлсак, мамлакатлар такдирини ёшлар сиёсати ва маънавий-маърифий жабҳадаги ислоҳотлар белгилаб бераётганига амин бўламиз.

Давоми 3-бетда

МЕХРЛИ СИЁСАТ

ФАРЗАНДЛАРИМИЗГА ҚИЛГАН ХАР БИР ЯХШИЛИГИМИЗ ЎН ЯХШИЛИК БЎЛИБ ҚАЙТАДИ

"Мехрибонлик уйига қараганда оилада бошқача ҳис-туйғулар бўларкан. Ёнингда ота-онанг, тўғри йўл кўрсатадиган, сирларингни эшитадиган, яхши бўл, деб маслахат берадиган опаларинг бўлгани қандай яхши. Яна бирга ўйнайдиган укаларинг ҳам. Отажонимнинг ишдан келишини кутамиз, уй ишларида онажонимга қарашамиз. Энг ёққани бувижонимнинг болалиги ҳақидаги ҳикояларни эшитиб уйқуга кетиш. Мен оиламни топганимдан жуда хурсандман...".

Бу Мехрибонлик уйида тарбияланган, айни пайтда Оилавий болалар уйида камолга етаётган 12 ёшли Маликанинг тилидаги ҳақиқатлар.

Дунёда энг тансиқ туйғу — мехр. Ота-она, ака-ука, опа-сингилли бўлиш, оилавий қадриятлар, ҳамжиҳатликда

яқинларнинг мехр булоғидан қониб улғайиш имтиёзига дунёдаги ҳар бир болажон ҳақли.

Давоми 5-бетда

МУҚОБИЛ ЭНЕРГИЯ

хар гал учрашувлар, очик ва самимий мулокотларга бой бўлади. Бу ҳолат ўша ҳудуд аҳли учун том маънода катта имконият яратади. Чунки бундай сафарларда давлатимиз рахбари нафакат янги лойихалар билан танишади, балки одамларни тинглайди, уларни ўйлантираётган муам-

молар билан қизиқади, мавжуд камчиликларга

раль куни Андижон вилоятига қилинган сафар хам бундан холи бўлмади: ташриф давомида Президентимиз томонидан қайта тикланувчи энергия манбаларини оммалаштириш ва ахоли бандлигини таъминлаш чоралари бўйича йиғилиш ўтказилди.

"CHUST TEXTILE" МАХСУЛОТЛАРИ ЕВРОПАГА ЭКСПОРТ КИЛИНМОКДА

Наманган вилояти Чуст туманидаги "Chust Textile" тўкимачилик ва тикувчилик корхонаси ангар услубидаги меъморий лойиҳа асосида қуриб, ишга туширилган.

Икки мингта иш ўрни яратилган корхонада, асосан, Чуст ва атроф туманлар ёшлари, хотин-қизлар касб ўрганиб ишламокда.

Корхонага мустаҳкам, аммо энг нозик иплардан трикотаж матолар тўқийдиган ускуналар Европадан келтирилган. Матонинг сифатини кўздан кечирадиган компьютер бошқаруви ва назоратидаги жараён экспорт ҳажми 20 миллион долларга етди. Шунингдек, Америка ва Канадада ҳам Чустда тўқиб тикилган трикотаж маҳсулотлари сотилмоқда.

12 гектар майдонни эгаллаган худуддаги ўндан ортиқ бўлинмаларнинг барчаси бир хил — ангар, яъни эгилувчан ёйсимон рух тунукадан бунёд этилган. Бунда, биринчидан, қурилиш муддати 4 мартагача

Европа меъёрларига асосланган. Трикотаж матони оқлаш, кейинчалик ранг бериш, яъни бўяш Европанинг сўнгги русум технологияси ва жихозларида амалга оширилмокда. Бу ердаги лаборатория майин матодаги ҳар бир толани оптик текшириб, ранг уларга бир текис сингдирилишини кўрикдан ўтказади.

Тайёр махсулот тўлиғича Европага экспорт қилинмоқда. 2022 йилда қисқарган, таннархида эса 6 миллион доллар тежаб қолинган. Эътиборлиси, Марказий Осиёда бу каби саноат иншооти ҳозирча бошқа йўқ. Тадбиркор Дилшод Исматуллаевга айнан шу лойиҳаси учун "Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ихтирочи ва рационализатор" фахрий унвони

ЎзА

ИНСОН ҚАДРИ УЧУН

ИСЛОХОТЛАРНИНГ ФАОЛ ИШТИРОКЧИСИ

Асад МУСТАФОЕВ, журналист

Новқа — Ойқор тоғлари этакларида жойлашган сўлим қишлоқ. Ахолиси, асосан, дехкончилик ва боғдорчилик билан шуғулланади. Шунингдек, Бахмал туманидаги бу худудда узумчилик, майизчилик, қуруқ мева етиштириш ва сабзавотчилик ҳам ривожланган.

Кўриниши ва ширинлиги билан Бахмал туманини машхур қилган олма Новканинг бекиёс табиати, кир-адирларида шовуллаб турган боғларида етиштирилади. Қишлокда хунармандлар ҳам кўп. Эгарчи хунармандлар тайёрлайдиган "қизил эгар" улоқчи полвонлар орасида жуда машхур. Уларни нафақат юртимиз, қўшни давлатлар чавандозлари ҳам олиб кетади.

Бундан ташқари, қишлоқда ҳар йили минглаб зиёратчи келадиган, маҳаллий туризмни ривожлантириш учун энг диққатга сазовор маскан — Новқа ота зиёратгоҳи ҳам бор. Зиёратгоҳ ҳудудида XVIII асрга оид мақбара, XIX асрга оид масжид, минглаб дарахт ва олтита булоқ бор. Улар орасида Бешпанжа булоғи ўзига хос — кўзлари ёнма-ён жойлашган. Булоқ суви гўё бешта панжа орасидан чиқаётгандек таассурот уйғотади.

Новқани машхур қилган энг мухим омил унинг бағрикенг, мехмондўст, мехнаткаш ва тадбиркор одамлари.

Азизбек Эгамбердиев Новка махалласига хоким ёрдамчиси этиб тайинлангач, ишни, биринчи навбатда, кишлок одамларининг ана шундай изланувчанлик ва ишбилармонлик хусусиятларига эътибор каратишдан бошлади. Президентимизнинг 2021 йил 3 декабрдаги "Махаллада тадбиркорликни ривожлантириш, ахоли бандлигини таъминлаш ва камбағалликни қисқартириш масала-

ТААССУРОТ УЙГОТАДИ.

лари бўйича ҳоким ёрдамчилари фаолиятини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорида ҳоким ёрдамчилари зиммасига қўйилган вазифаларни қай йўналишда бажарса, халққа нафақат бугун, балки келажақда ҳам кўпроқ фойда келтириши ҳақида ўйлади.

Новқада иш йўклиги сабабли кишлок ёшлари шу пайтга қадар шахарларга кетиб, ўз турмушини йўлга қўйишга ҳаракат қиларди. Айримлари хорижга кетарди.

Азизбек дастлаб махалладаги 1272 хонадоннинг хар бирига кириб, ахолининг турмуш шароити билан танишиб чикди. Ким қаерда ишлашини аниқлаб, ишламаётганларнинг маълумот базасини яратди. Унда ишсизларнинг имконияти, тадбиркорлик ҳақидаги фикрлари, ўз қишлоғига бўлган муносабати акс этганди.

Сухбатлар мобайнида қишлоқдаги ишсизлар сони 242 нафар эканини, тадбиркорлик билан шуғулланиш истагида булганлар 176 нафарни ташкил этишини аниқлаб, базага киритди.

— Хамма хам омилкор тадбиркорга айланавермайди. Аввало, у қайси соҳада иш юритишни аниқлаб олиши, ўша соҳа бўйича етарли билим ва кўникмаларга эга бўлиши лозим. Шунинг учун маҳалла ёшлари ўртасида тажрибали мутахассислар иштирокида маҳорат дарслари ташкил этдик, — дейди Азизбек Эгамбердиев.

ҚИШЛОҚДА ҲАР ЙИЛИ МИНГЛАБ ЗИЁРАТЧИ КЕЛАДИГАН, МАХАЛЛИЙ ТУРИЗМНИ РИВОЖЛАНТИРИШ УЧУН ЭНГ ДИҚҚАТГА САЗОВОР МАСКАН — НОВҚА ОТА ЗИЁРАТГОХИ ХАМ БОР. ЗИЁРАТГОХ ХУДУДИДА XVIII АСРГА ОИД МАҚБАРА, XIX АСРГА ОИД МАСЖИД, МИНГЛАБ ДАРАХТ ВА ОЛТИТА БУЛОҚ БОР. УЛАР ОРАСИДА БЕШПАНЖА БУЛОГИ ЎЗИГА ХОС — КЎЗЛАРИ ЁНМА-ЁН ЖОЙЛАШГАН. БУЛОҚ СУВИ ГЎЁ БЕШТА ПАНЖА ОРАСИДАН ЧИҚАЁТГАНДЕК

Тадбиркор — жамиятнинг ҳаракатлантирувчи кучи. У ташкил этган тадбиркорлик субъекти орқали нафақат ўзини, балки оила аъзолари, яқинлари ва маҳалладошларини ҳам иш билан, ҳам маблағ билан таъминлаши зарур.

Махалланинг табиий ва ижтимоий шароитларидан келиб чикиб, хоким ёрдамчиси новкаликларнинг уч нафарига боғдорчилик йўналишида тадбиркорликни йўлга кўйиш учун кўмак берди.

Маҳаллада маҳсулот ишлаб чиқарувчилар сафини кенгайтириш мақсадида тўртта оилага иссиқхона қуриб беришга кўмаклашди. Битта оиланинг қуёнчилик, иккита оиланинг паррандачилик, 41 кишининг тикувчилик, 45 нафарининг хизмат кўрсатиш ва ишлаб чиқариш, 23 кишининг чорвачилик йўналиши бўйича лойиҳаларини тайёрлаш ҳамда амалга ошириш учун кредит ва субсидиялар олишга тавсияномалар берди.

Ёшлар, айниқса, аёлларнинг касб эгалари бўлиши мухим. Хоким ёрдамчиси ташаббуси билан "Аёллар дафтари", "Ёшлар дафтари"да турган 92 хотин-қиз тикувчилик бўйича ўқитилиб, сертификат берилди.

Шунингдек, "Аёллар дафтари"да турган 12 хотин-қизга субсидия асосида тикув машиналари олиб берилди. Тадбиркорлик фаолиятини бошлаган новқаликларга 3392 миллион сўм кредит ва субсидия ажратилди. Шу давргача маҳалла аҳолиси бу тарзда қўллабқувватланмаган эди. Азизбек ўз ишини бошлаган маҳалладошлари фаолияти билан танишар экан, уларга давлатимиз раҳбарининг камбағалликни тугатишга қаратилган сиёсати моҳиятини тушунтирмоқда, улар билан кўнгил очиб, суҳбатлар қилмоқда.

Камбағалликни қисқартиришнинг биринчи шарти маҳаллада яшаётган барча аҳолини иш билан таъминлаш эканини ҳоким ёрдамчиси яхши билади. Шунинг учун ўз муаммоси билан мурожаат қилиб келган одамлардан дастлаб қаерда ишлашини сўрайди. Ишламаётганларни иш билан таъминлаш чораларини кўради.

Айни пайтда Новқа аҳлининг 220 нафари корхона ва ташкилотларда, 96 нафари мавсумий, 356 нафари ўзини ўзи банд этган, 24 нафари якка тартибдаги тадбиркор сифатида меҳнат қилади. 10 фуқарога озиқ-овқат маҳсулотлари етиштириш учун ер ажратиб берилди.

Бахмал туманининг иклими, тупроги ва табиий шароити боғдорчилик билан бирга сабзавотчиликни ривожлантиришга ҳам жуда қулай. Новқада ер олган фукаролар, асосан, картошка, сабзи, пиёз экиб, эл дастурхонига етказиб бермокда. Қолаверса, сабзавотнинг эртаки ва кечкиси ҳисобига ердан икки марта ҳосил олиш имконияти ҳам бор.

Азизбек Эгамбердиев маҳалла аҳолисининг машғулоти, асосан, ер билан боғлиқлигини ўйлаб, 27 фуқарога ерни ҳайдаш ва текислашга мўлжалланган қишлоқ ҳўжалиги техникаси олишга кўмаклашди.

Агар одамлар ўтаётган кунидан рози бўлса, теварак-атроф гўзаллашади, махаллада барака ва фаровонлик бўлади. Хоким ёрдамчиси иш бошлаганидан кейин махалладаги саккиз чақирим ички йўлга шағал ётқизилди. 180 та эски симёгоч бетон устунларга алмаштирилиб, электр тармоқлари тортилди, 10 та трансформатор алмаштирилди. Махалланинг 800 метр марказий кўчасига тунги ёриткичлар ўрнатилди.

Олти километрга қувур тортилиб, 600 хонадон ичимлик сув билан таъминланди. Томорқалардан унумли фойдаланиш учун 1,4 миллиард сўмга 10 та артезиан кудуқ қазилиб, фойдаланишга топширилди, 2,4 километр ариқ тозаланди.

Ешлар бўш вақтларини кўнгилли ўтказиши учун маҳалла ҳудудидаги 59-умумтаълим мактабида замонавий ўйингоҳ қуриб битказилди.

Новқадаги бу ишлардан аҳоли ҳам ҳурсанд. Маҳаллани обод қилиш бўйича бирор ишга киришилса, одамлар ҳашар бошлаб юбораётгани ҳам бежиз эмас. Қишлоқ ҳабристонини обод қилишда маҳалланинг ёшу ҳариси иштирок этди.

— Ҳали қиладиган ишларимиз кўп, — дейди Азизбек. — Энг асосийси, халқимизнинг ўзи ташаббус билан чиқяпти. 2023 йилда маҳалламизда 4-5 йирик лойиҳани амалга оширишни мўлжаллаб турибмиз. Ахир ташаббусларимизни давлатимиз раҳбарининг ўзи кўллаб-кувватлаб турибди, буни бутун маҳалла аҳли ҳис этмоқда.

Ҳа, "Кўнгли кенгга дунё кенг", деган гапни халқимиз топиб айтган. Энг мухими, ким ўз заминининг гуллаб-яшнаши учун жон куйдирса, халқнинг фаровон яшаши учун фидойилик кўрсатса, элу юрт ҳам уни улуғлайди.

ОБОД ЮРТ САРХАДЛАРИДА

НУРОТАНИНГ ТАШРИФ ҚОГОЗИ

Сангтарошлар юрти сифатида донг таратган Нурота туманининг Гозғон қўрғони Навоий вилоятининг файзли гўшаларидан бири. Шаҳар мақомини олган бу мўъжаз масканда 10 мингга яқин аҳоли истиқомат қилади. Ҳар бир маҳаллада секторлар фаолияти йўлга қўйилган.

Дунёда мармар захираларига бой бўлган мамлакатлар кўп. Масалан, 250 дан ортиқ мармар конига эга Италия оқ мармари билан шухрат қозонган бўлса, Нурота тоғлари ва худуддан қазиб олинадиган Ғозғон мармари ва гранит тош нафис ранглари, сифати билан хорижникидан асло қолишмайди. Жаҳон бозорида етакчи ўринларни эгаллайди.

Мутахассислар фикрича, бундай ранг-баранг мармар дунёнинг хеч бир ерида учрамайди. Қадимдан бу ноёб мармардан ҳар хил идишлар, ўйинчоқ-

— Авваллари бу хунарга эътибор кам эди. Аммо юртимиздаги тарихий масканлар, маданий мерос объектлари кайта тиклана бошлагандан кейин бу йўналишга эҳтиёж янада ортди, —

дейди Узбекистон халқ устаси Тохир Рахимов. — Шогирдларим кўп ва сангтарошликни пухта эгаллаб, худудларда ишимизни давом эттиряпти. Ғозғоннинг тенгсиз мармари дунё мамлакатларидаги машхур биноларни безаб тургани билан фахрланамиз.

Албатта, бугунги кунда мармар ва гранит тошлар худуднинг "ташриф когози"га айланган, десак муболаға бўлмайди.

Гозғон шахрининг иқтисодий ривожида мармар ва гранит тошларни қайта ишлаш мухим ўрин тутади. Инвестиция лойихаларининг аксарияти шу йўналишда амалга оширилмокда. Хусусан, худуддаги йирик мармар заводларида асл ғозғон мармари ва гранит плиталар тайёрланмокда.

Худудда шундай корхоналар сафини янада кенгайтириш бўйича қатор лойи-халар мавжуд. "Мармаробод" давлат унитар корхонаси ана шулардан бири. Мажмуа бунёд этилишига 4 миллиард 732 миллион сўм йўналтирилган. Корхона иш бошлаши билан кўплаб янги иш ўринлари яратилди ва айни пайтда тўлиқ кувват билан иш олиб бораётган заводда, асосан, мармар ва гранит тошлардан плиталар тайёрланиб, маҳаллий бозорларга етказилмоқда. Экспорт

ҳам йўлга қўйилган. Корхонада 100 дан зиёд ёш мутахассис ишлаётгани қувонарли.

— 2022 йилда шахримизда қарийб 248 миллиард сўмлик 18 инвестиция лойихаси амалга оширилди ва 200 га яқин янги иш ўрни яратилди, — дейди Ғозғон шаҳри ҳокими Азим Бозоров. — Хозирги вақтда қиймати 32 миллион долларлик яна 23 янги инвестиция лойихасини рўёбга чикаришни режалаштирганмиз ва бунинг натижасида 181 фукаро янги иш билан таъминланади. Бундан ташқари, тўғридан-тўғри инвестиция жалб этиш максадида 20 гектар худудда кичик саноат зонасини ташкил этиш бўйича амалий ишлар бошланди. Саноат зонаси худудида 14 лот аукцион асосида хорижий инвестор ва ма-

ҳаллий тадбиркорларга берилади. 2023 йилда шаҳар экспортини ўтган йилдаги 1,1 миллион АҚШ долларидан 2,5 миллион АҚШ долларига етказиш режалаштирилган.

Бугун шахарнинг хар бир кўча ва манзилида бунёдкорлик ишлари олиб борилмокда. Обод йўллар, хонадону гузарлар, янгидан курилган иншоотларни кўриб, кўз кувнайди. Албатта, бу каби бунёдкорлик жараёнларига йўл очаёт-

объектларини қуриш ва худудларни ободонлаштириш жараёнларини қамраб олди.

Жумладан, шаҳар мақомини олгандан сўнг ўтган қисқа вақтда худуддаги 4 махалла фукаролар йиғини замонавий жихозланган янги биноларига эга бўлди. Гулистон махалласидаги 1-давлат мактабгача таълим ташкилотининг эски биноси 1200 миллион сўм эвазига тўлик капитал таъмирланди. Эски кишлок врачлик пункти ўрнида шахар кўп тармокли поликлиникаси ташкил этилди ва замонавий тиббий ускуналар билан жихозланди. Умумий ўрта таълим мактабларида ҳам ўқувчилар учун замонавий шароитлар яратилди. Ички йўлларга шағал тўкиш, асфальтлаш ва бетонлаштириш ишлари олиб борилди ҳамда пиёдалар йўлаклари қурилди. "Обод махалла" дастури асосида мавжуд махаллаларда инфратузилма яхшиланди, ижтимоий объектлар қад ростлади.

Хозирги кунда 20 гектар майдонда ташкил этилаётган саноат зонасида 1,6 километр сув тармоғи тортиш ва сув иншооти қуриш, 2,5 километр оқова сув тармоғи тортиш ишлари олиб борилмоқда. Бундан ташқари, ушбу худудга 400 кВт.ли янги трансформатор ўрнатилди.

ган ислохотлар замирида халқ фаровонлигини таъминлаш мақсади мужассам.

Ушбу бунёдкорликлар йўл-транспорт инфратузилмаси, муҳандислик-коммуникация тармоқлари ва ижтимоий соҳа

Шайхон ва Гулистон маҳаллалари аҳолисини ичимлик сув билан таъминлаш мақсадида қиймати 1,34 миллиард сўмлик жами 11,5 километр ичимлик сув тармоғи тортилди. Натижада 395 хонадонга тоза ичимлик сув етказилди.

66

КАШТАЧИЛИК ЎЗБЕКИСТОН АМАЛИЙ-БЕЗАК САНЪАТИ ТУРЛАРИ ОРАСИДА ЭНГ ҚАДИМИЙСИ ХИСОБЛАНАДИ. ЎЗБЕК КАШТАЛАРИ, АЙНИҚСА, ҒОЗҒОН КАШТАСИ НОЁБЛИГИ, ГЎЗАЛЛИГИ, БЕЗАК-НАҚШЛАРИ ВА ТЕХНИК УСУЛЛАРИ КЎПЛИГИ БИЛАН АЖРАЛИБ ТУРАДИ. ШАХАРДА УШБУ ЙЎНАЛИШДА ЎЗИГА ХОС МАКТАБ ЯРАТИЛГАН.

Бу каби бунёдкорлик ишлари 2023 йилда ҳам давом эттирилиши кўзда тутилган.

Каштачилик Ўзбекистон амалий-безак санъати турлари орасида энг қадимийси ҳисобланади. Ўзбек кашталари, айниқса, Ғозғон каштаси ноёблиги, гўзаллиги, безак-нақшлари ва техник усуллари кўплиги билан ажралиб туради. Шаҳарда ушбу йўналишда ўзига хосмактаб яратилган.

Гозғон каштачилиги хомашёга дастлабки ишлов беришдан тортиб, якунида тайёр махсулотгача бўлган жараённи қамраб олиши билан ажралиб туради. Бунда ҳар бир намуна алоҳида аҳамиятга эга бўлиб, муайян йўналишлар, яъни турли накшлар, новда, барг ва гуллар сингари унсурлар бу ерда халкнинг орзу-хаваси ва турмуш тутумини ифода этган. Масалан, келин сепида қўлда тикилган кашта намуналари, албатта, бўлиши шарт ва бу анъана давом этмокда. Ушбу санъат туманда қадим-қадимдан аёллар бандлигини таъминлашдек ижтимоий ахамият хам касб этиб, унинг сиру синоати бувидан набирага, қайнонадан келинга ўтиб келган. Ғозғоннинг энг гўзал урф-одатларидан яна бири шуки, ҳар бир оилада кичик ёшли қиздан ёши катта аёлларгача барча сўзана ва кашта тикиш уқувига эга.

Каштачилик шунчаки махорат эмас, нафосат, сабру қаноат мактаби ҳамдир.

Мисол учун, каштадўз ушбу гўзалликни яратиш учун бир квадрат сантиметрдаги юзага 50 дан 100 маротабагача игна кадайди. Қадим санъат намуналари бебахолигининг сабабларидан бири хам

Fозғонда тайёрланаётган кашталар гули ва ранг-баранглиги билан ҳамиша маҳаллий ва жаҳон бозорларида харидоргир.

— Айни вақтда каштачилик марказимизда 30 нафар хотин-қизни иш билан таъминлаганман ва яна 10 нафар ёшга ушбу хунар сирларини ўргатяпман, — дейди хунарманд Хамиза Бобоназарова. — Ушбу хунар ортидан аёлларимиз даромадга эга бўлмокда. Бу касб момоларимиздан мерос қолган, қадимий хунарни келгуси авлодларга етказиш

бизнинг бурчимиз.

Сирасини айтганда, бугун Навоий вилоятининг энг кенжа шахри — Гозгонда хар сохада кенг кўламли ислохотлар кечмокда. Истикболли лойихалар боскичма-боскич хаётга татбик этилмокда. Худудда хар томонлама ривожланиш учун салохият ва имкониятлар етарли. Шахар ахолиси эса килинаётган ишлардан мамнун. Мухими хам шу. Максад ахолига кулай турмуш тарзини яратиб, халк розилигини олишдир.

Голиб АБДУСАЛОМОВ, "Янги Ўзбекистон" мухбири

БУГУННИНГ ГАПИ

ТАЪЛИМ — ЖАМИЯТ КЕЛАЖАГИ ВА МИЛЛАТ ИШИ. **ЎЗБЕКИСТОН 2030 ЙИЛГА БОРИБ PISA ТАДҚИҚОТЛАРИ** БЎЙИЧА КУЧЛИ 30 ТАЛИККА КИРИШНИ МАҚСАД ҚИЛГАН. БУ МАҚСАДЛАРГА ЭРИШИШДА ЎҚИТУВЧИЛИК КАСБИНИ НАФАКАТ МОЛИЯВИЙ, БАЛКИ ИНТЕЛЛЕКТУАЛ ЖИХАТДАН ХАМ ЖОЗИБАДОР ҚИЛИШ МУХИМ ХИСОБЛАНАДИ. ЯЪНИ ТАЪЛИМ СИЁСАТИ ДОИМО ИКТИСОДИЙ СИЁСАТ БИЛАН ЧАМБАРЧАС БОҒЛИҚ. БУ ЭСА, ЎЗ ЎРНИДА, ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ МЕХНАТИНИ МУНОСИБ РАҒБАТЛАНТИРИШ БЎЙИЧА БАРЧА КУЧ ВА РЕСУРСЛАР, САЪЙ-ХАРАКАТЛАРНИ САФАРБАР ЭТИШ ЗАРУРАТИНИ КЎРСАТМОКДА.

Шунингдек, бугунги кунда ижтимоий тармокларда тарих, адабиёт ва санъат каби соҳалар бўйича ёшларнинг умумий дунёқарашини оширадиган платформалар деярли йўқ. Ён қўшнимиз Қозоғистонда Youtube каби энг оммабоп платформаларда давлатчилик тарихи, буюк тарихий шахслар ва миллий мафкуравий контентлар сони тобора ортиб

Тўғри, мазкур 2-3 дақиқалик видеороликлар ёшлар учун бадиий ёки илмий асар ўқишнинг ўрнини боса олмайди. Лекин мазкур ёндашув ёшларнинг тафаккурини ошириши билан бир қаторда китоб ўкишга рағбатлантира олади.

Миллий ахборот маконида миллий бирдамлик ғоялари асосида Имом Бухорий, Имом Термизий, Имом Мотуридий каби буюк уламолар, Жалолиддин Мангуберди, Амир Темур, Бобур, Абдуллахон

Бекзод НАРИМОНОВ. Тошкент давлат юридик университети доценти

Бошланиши 1-бетда

Тарбия йўли — хаёт йўли

Яқинда журналист Салим Дониёровнинг "Янги Ўзбекистон" газетасида **"Ру**ҳ ва ахлоқ тарбияси — ҳаёт ғоясининг асоси" сарлавхали жиддий тахлилий мақоласини ўқидик. Унда, жумладан, шундай дейилади: "XXI асрга келиб ахборот макони — хакикий жанг майдонига айланди. Ғоялар, мафкуралар ғолиблиги, маънавий қурбонлик жанги.

Бу жанг қахрамонлари хам, жабрдийдалари ҳам, қурбонлари ҳам ўзимиз бўлиши хар биримизни жиддий маънавият масаласи ҳар қандай давлатнинг бугуни ва келажагини белгилаб беради. Яъни ёшларга максадли ва си-<u>фатли таълим-тарбия бермасдан туриб,</u> <u>бошқа сохаларни ривожлантириш мум-</u> кин эмас.

Албатта, Янги Ўзбекистон ислоҳотларининг аниқ мақсади ҳам шу. Бу борада кейинги йилларда жиддий саъйҳаракатлар бўляпти. Ҳар жабҳада ёшларимизга кенг имкониятлар беряпмиз, зарур шароитлар яратиб, уларнинг қизиқишларини қўллаб-қувватлашга давлат сиёсати даражасида эътибор каратилмокда.

Мохиятан олганда, Ўзбекистонда инсон хуқуқларини, айниқса, виждон эркинлиги ва диний эътикод хукукини тарғиб этиш ва химоялаш борасида самарали ишлар қилинмоқда. Ўзбекистон санокли давлатлар каторида муаммоларни бартараф этишда халқаро институтлар ва экспертлар хамжамияти билан конструктив мулоқотга мутлақо очиқ эканини намойиш этмоқда. Айниқса, ёшлар сиёсатига доир минтақавий ва халқаро ташаббуслари кенг сиёсий доирада алохида эътибор қозониб, қизғин қўллаб-қувватланмоқда.

Бу хам Узбекистоннинг янгича сиёсий маконга интилиши ва дунё халқлари хамжихатлик, ўзаро тушуниш хамда тинчликпарвар йўлда бирлашиши тарафдори эканини англатади.

<u>Таъкидлаш жоизки, сўнгги олти йил-</u> <u>да Узбекистон ахолиси 13 фоизга кў-</u> пайди. Бу йил нуфусимиз 36 миллиондан ошди. Хар йили сафимизга қарийб 900 минг ёш авлод қўшилмокда. Бу эса

яхши хулқларни ўргатмак, ёмон хулқлардан сақлаб ўсдурмакдур. Тарбия килгувчилар табиб кабидурки, табиб хастанинг баданидаги касалига даво қилган каби тарбияни боланинг вужудидаги жаҳл маразига "яхши хулқ" деган давони ичидан, "поклик" деган давони устидан беруб, катта қилмоғи лозимдур. Зероки, "Хассину ахлоқикўм" амри шарифи узра хулқимизни тузатмакға амр ўлинганмиз. Лекин хулкимизнинг яхши бўлишининг асосий панжаси тарбиядур".

Бу фикрлар фарзанд тарбиясида қандай йўл тутмоғимиз ва хозир қайси йўлда эканимизни рўй-рост англатиб туради. Айтайлик, бугунги кунда катта авлод томонидан бот-бот "Ёшлар тарбияси саёзлашиб қолди, биз бошқача эдик", қабилидаги эътирозли фикр билдирилаётганини эшитиб қоламиз. Бундан ташкари, хозирда дунёнинг турли нукталарида геосиёсий муаммолар авж олиб, давлатлар ўртасида ўзаро ишонч йўқолиб бораётган бир даврда радикализм, экстремизм, терроризм, одам савдоси, гиёхвандлик каби хатарлар кучаймоқда.

Бундай тахликали даврда маърифат ўрнини жахолат эгаллашига йўл қуймаслик мақсадида зиёлилар амалий харакатлари билан фаоллик кўрсатиши сув ва ҳаводек зарур. Айниқса, рақамлаштириш шароитида ёшларни турли зарарли хуружлардан химоя қилиш бўйича янгича самарали воситаларга эҳтиёж сезилмоқда.

Табиийки, ёшларимиз онгини бузғунчи ёт ғоялар билан заҳарлашга, диндан сиёсий мақсадларда фойдаланишга қарши қаратилган каби давлат арбоблари хаёти ва уларнинг миллий давлатчилигимизга қўшган <u>хиссасини креатив тарзда ёшларга етка-</u> зиб бориш мухим хисобланади.

Бундан ташқари, бугунги кунда биз тарихни ўрганишда замонавий Ўзбекистон худудидан келиб чикиб эмас, балки ўзбек халқининг шаклланишида мухим бўлган кўплаб туркий халқларнинг тарихини мукаммал ўрганишимиз лозим. Бу, ўз навбатида, қардош халқлар умумий тарихга эгалиги, ўтмиши ҳам, эртаси хам бир-бири билан узвий боғлиқлигини ўрганишга ёрдам беради.

Сабоқ ҳам, ўрнак ҳам ўзимизда

Давлатимиз рахбарининг 2020 йилда Ўқитувчи ва мураббийлар кунига бағишланган тантанали маросимда сўзлаган нутқида амалдаги меъёрий хужжатларга асосан, ўкувчини таълимнинг навбатдаги боскичига тайёрлашга йўналтирилгани танқид қилиниб, асосий мақсад ўкувчиларни эркин фикрлаш ва мустақил ҳаётга тайёрлаш бўлиши лозимлиги таъкидланди.

Тан олишимиз керак, ёшлар ахборот олишда, асосан, уяли алоқа воситалари ва рақамли технологиялардан фойдаланишда анча илғор. Шу сабабли инновацион усулда ёш психологиясидан келиб чиққан холда, фарзандлар лий дарсларни турли инфографикалар, видеолар, расмлар, тестлар ва мантиқий саволларни визуал кўринишда тақдим этиб бориш максадга мувофик.

Оддий мисол, ёшларнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш максадида болалар

ТАҲЛИЛЛАР ШУНИ КЎРСАТМОҚДАКИ, 20 ЙИЛ ОЛДИН

САВОДХОНЛИК, АСОСАН, КИТОБ ЁКИ БИРОР МАТННИ

ЛОЗИМ. ЯЪНИ БИЗ ЯШАЁТГАН ШИДДАТЛИ АХБОРОТ

ЗАМОНИДА КЕЧАГИ БИЛИМ БУГУНГИ КУНГА ТЎҒРИ

АСОСИЙ ИНДИКАТОРИ БУ — МАЛАКА.

КЕЛМАЯПТИ. БУГУНГИ КУНДА ЗАМОНАВИЙ КАДРНИНГ

ЎҚИШ, ДЕБ ТУШУНИЛГАН. БУГУНГИ КУНДА БИЛИМ БИЛАН

БИРГАЛИКДА УНИ АМАЛИЁТГА ЖОРИЙ ЭТА ОЛИШИНГИЗ

Ёки ёш авлодга уларнинг тенгдош қахрамонларини ҳам ўрнак қилиб кўрсатиш мумкинми? Ха, албатта. Мана, шу кунларда бутун дунё икки ўзбек ўғлони — Нодирбек Абдусатторов ва Жавохир Синдоровга хавас билан боқмоқда. Узимиз ҳам уларнинг ҳар бир ғалабасидан ғурур ҳиссини туямиз. Лекин буни фарзандларимизга намуна сифатида айтиб беришимиз, оила, мактабда улар эришган ғалабаларни, инглиз тилида берган интервьюларини қўйиб бериб, ҳавас хиссини шакллантиришимиз керак эмасми?! Халқимизда бежиз "Хасад билан эмас, ҳавас билан яша", деган акида юрмайди. Бунинг замирида жуда катта тарбиявий хулосалар турибди. Шундай экан, биз — ота-оналар, аввало, ўзимизни ислох килиш фурсати аллақачон келган.

Яна бир гап. Агар биз фарзандларимизнинг муайян мақсад йўлида ҳаракатланишини рағбатлантирмоқчи бўлсак, аввало, шу касбга нисбатан мехр үйғотишимиз зарур.

Биз ўзимизни "болажон халкмиз" део атасак-да, лекин охирги вақтлари шу нисбатга мос бўлмаган холатларга ҳам дуч келяпмиз. Болаларга шафқатсизларча муносабат ижтимоий тармоқларда тез-тез кўзга ташланмокда.

Дунёдаги глобал ўзгаришлар қачонлардир муқаддас саналған "оила" ту-

шунчасига ҳам таъсир ўтказмоқда. Тан олиб айтайлик, бугун айрим ота-оналар ишга берилиб, пул кетидан кувиб, болалар тарбиясини эсдан чиқариб қуймоқда. Бирор кор-хол булса, ота-оналар мактабни, ўкитувчини айблаши одатий холга айланди. Бу хато, фарзандни дунёга келтирдингми, тарбиясига хам, ўкишига хам ўзинг масъулсан. Бошқача бўлиши хам мумкин

Дарҳақиқат, Шарқ мутафаккирлари халқларнинг буюклиги унинг маънавий даражасига ва оила қадриятларига боғлиқ, деган фикрни айтган. Ахлокий ва маънавий фазилатлар, дунёқараш ҳамда тафаккур эса болалар тарбия оладиган оилада, яқинлари яшайдиган мухитда шаклланади, куртак ёзади.

Тахлиллар шуни кўрсатмоқдаки, 20 йил олдин саводхонлик, асосан, китоб ёки бирор матнни ўкиш, деб ту-<u>шунилган.</u> Бугунги кунда билим билан биргаликда уни амалиётга жорий эта олишингиз лозим. Яъни биз яшаётган шиддатли ахборот замонида кечаги билим бугунги кунга тўғри келмаяпти. Бугунги кунда замонавий кадрнинг асосий <u>индикатори бу — малака.</u>

Япония, Хитой каби Осиё давлатларидаги иктисодий мўъжиза таълим ислохоти билан боғлиқ. Еки ўтган асрнині 60-йилларида Корея ва Сингапур жуда қашшоқ мамлакат бўлган. Улар инвестицияни таълимга окилона сарфлаган Халкона айтсак, бизда хам энг иктидор ли ёшларни ўкитувчилик касбига жалб қилсаккина, вазият тубдан ўзгариши

Тан олиш керак, сўнгги йилларда бу борада салмокли ўзгаришлар амалга оширилди. Биринчи навбатда, ўкитувчилар мажбурий меҳнатдан — пахта терими, ободонлаштириш ишларига жалб этишдан озод қилинди.

Бу борада ўкитувчиларнинг макомини, уларнинг шаъни ва қадр-қиммат химоя қилишни Конституцияда алохида белгилаш ҳам таклиф этилмоқда

<u> Узбекистонда 2 миллиондан зиёд пе-</u> дагог фаолият юритмокда. Инновацион ривожланиш ва "ахборот жамияти"нинг асосий манбаси хисобланган сифатли таълим-тарбия беришга эришиш бевосита ўкитувчининг макомига боғлик, десак янглишмаймиз. Бу борада немис олими Андреас Шляйхер айтган қуйидаги фикр жуда ўринли: "Таълим сифати ҳеч қачон ўқитувчи сифатидан ошиб кетолмайди".

Таълим — жамият келажаги ва миллат иши. Ўзбекистон 2030 йилга бориб PISA тадқиқотлари бўйича кучли 30 таликка киришни мақсад қилган. Бу мақсадларга эришишда ўқитувчилик касбини нафақат молиявий, балки интеллектуал жихатдан ҳам жозибадор қилиш муҳим ҳисобланади. Яъни таълим сиёсати доимо иктисодий сиёсат билан чамбарчас боғлиқ. Бу эса, ўз ўрнида, ўқитувчиларнинг меҳнатини муносиб рағбатлантириш бўйича барча куч ва ресурслар, саъй-харакатларни сафарбар этиш заруратини кўрсатмоқда. Бу борада хориж тажрибаси асосида хар бир таълим муассасасида битирувчиларнинг таълим ва инновацияни ривожлантиришга қаратилган инвестиция фондларини (ENDOWMENT **FUNDS)** ташкил этиш амалиётини йўлга қўйиш муҳим аҳамиятга эга.

Масалан, дунёнинг машхур Стенфорд, Харвард каби университетларида хам инвестиция фонди ташкил этилган бўлиб, ушбу олийгохни тамомлаган, карьерасида катта муваффакиятларга эришган битирувчилар хохишига кўра, ўзларидан кейин таълим олаётган авлод учун моддий ёрдам кўрсатиш мақсадида

пул маблағларини хайрия қилади. Агар университет ёки мактаб хузурида шундай фонд тузилса, "донор"ларнинг жамғарма фонди фақат стипендиялар, профессорлар ёки тадқиқот дастурларини молиялаштириш учун ишлатилиши мумкин.

Хулоса сифатида айтиш мумкинки, илм-маърифат, тарбия беришда танаффус бўлиши мумкин эмас. Эскича ишлашга, эскича фикрлашга ҳаққимиз йўқ Бундай дейишимизга жуда катта сабаб ва мустахкам асос бор. Зеро, биз "Янги Узбекистон орзуси" билан яшаяпмиз. Қолаверса, ёшларни Янги Узбекистон бунёдкорлари сафида кўрмокдамиз. Президентимиз таъбири билан айтганда, биз ёшлар сиймосида умримиз мазмунини, хаётимизнинг асосий самарасини кўрамиз. Янги Ўзбекистонни азму шижоатли ёшлар билан бирга бунёд этамиз!

ташвишга солмоқда. Бунда яна бир жуда мухим хақиқатни асло унутмаслигимиз зарур ва шарт. Гап шундаки, бугун дунёда "Ёш авлод онги учун жанг" кетмоқда. Буни теран англашимиз, азиз фарзандларимизга бўлаётган ҳар бир таҳдидни олдиндан сезишимиз лозим.

Шундай мураккаб вазиятда нажот йўлини қаердан изламоғимиз керак, деган табиий савол туғилади. Албатта, хавф ва тахдидларнинг чораси ҳам бор. Бунинг учун, аввало, ёш авлод онгига қандай ташқи таҳдидлар хавф солаётганини ўрганиб чиқишимиз керак бўлади".

Журналист бу ўринда ёшларимиз онгига олтита хавфли таъсирни санар экан, уларга қарши Билим ва Ватан ғоясини мустаҳкамлашимиз кераклиги ҳақида асосли фикрларни илгари суради.

Агар ёшларимиз тарбияси билан боғлиқ жорий вазиятга шу нуқтаи назардан ёндашадиган бўлсак, аввало, таъкидлаш жоизки, XXI асрда маърифат ва давлат ва хукумат олдига янги-янги вазифалар қўйиши табиий.

Шу боис, 2023 йилга юртимизда Инсонга эътибор ва сифатли таълим йили деб ном берилди. Йил номи билан боғлиқ инсон хурмати бевосита мактаб, боғча ва шифохоналарни кўпайтириш, таълим ва тиббиёт сифатини ошириш, махаллада йўл, сув, электр, транспорт муаммоларини ҳал қилиш, иш ўринларини кўпайтириш, тадбиркорликка янги имкониятлар яратиш билан чамбарчас

Мана шундай шароитда олдимизда <u>яна бир жуда мухим вазифа борки, у —</u> <u>фарзандларимизни бугунги замон рухи</u> ва янгиланаётган дунё тамойилларига бардошли килиб тарбиялаш. Бу ўринда бизни мушоҳадага чорлайдиган, ташвишлантирадиган масалалар ҳам оз

Жадид бобомиз Абдулла Авлоний тарбия хусусида шундай дейди: "Боланинг саломати ва саодати учун яхши тарбия қилмак танини пок тутмак, ёш вақтидан маслакини тузатмак,

ва умумбашарий қадриятлар рухида тарбиялашга оид фойдали контент билан тўлдириш масаласи турибди. Чўпчак айтсак ҳам ўйлаб

контентларни аниқлаш ва уларни тақиқ-

лаш жуда зарурий талаб. Лекин улар-

нинг ўрнига ахборот маконини миллий

айтайлик!

Эртаклар кичик ёшдаги болалар онгининг шаклланишида мухим ўрин тутади. Айнан шу ёшда болалар онгига эзгулик уруғи қадалади. Лекин бугунги кунда болалар адабиёти мазмуни ҳам кўнгилдагидай эмас.

Миллийлигимизга ёт ғоялар ва ахлоқсиз қарашлар тарғиб қилинаётган эртаклар болаларимиз китоб жавонига етиб бораётганига гувох бўлмокдамиз. Менталитетимиз ва инсонийликка мос келмайдиган эпизодлар, сюжетлар, қаҳрамонлар, диалоглар ва бошка салбий жиҳатларни кўриб, беихтиёр ёқа ушлай-

Масалан, эртакларда боласини ўрмонда адаштириб келаётган отани тасаввур қилинг. Шундай ҳолатни ўқиган мурғак қалб қай ҳолатга тушади? Ёки бошқа кўплаб эртакларда оилавий хиёнатлар, найрангбозлик, фитна ва фасодни оддий холдек ўкувчига етказишга харакат қилинади. Бундай нобоп китоблар нима мақсадда ва ким томонидан ёзилаётгани эътибордан четда қолмоқда.

Шундай экан, эртакларнинг мазмунини қайта кўриб чиқиш ҳам жуда муҳим. Оддий мисол, эртакда шох ёки бойнинг қизи учун уч оға-ини рақиб бўлиб, якунда кенжа ботир салтанатнинг ярмини қўлга киритиши ғояси ўғил болаларга нотўгри тарбия беришга омил бўлади. Бундай мисолларни жуда кўплаб келтипсихологиясидан келиб чикиб, суперқахрамонлар иштирокидаги комикслардан фойдаланиш мумкин. Бунда мазкур персонажлар орқали болалар онгига бошқаларга ғамхўрлик қилиш яхши экани, бошқа шахсларнинг ҳуқуқларини бузиш ёмонлиги сингдириб борилади.

Яна бир мухим масала, болалар ўзига қахрамон ёки идеал қидиради. Тан олайлик, бугунги кунда шундай вазифани эстрада хонандалари, турли ижтимоий тармок блогерлари ёки бошқалар бажармоқда. Лекин жамиятга фойда келтирадиган шифокор, ўкитувчи, ахборот технологиялари сохаси мутахассиси ёки архитектор каби касб эгалари замонамиз қахрамони сифатида кўрил-

Укитувчи макоми таълимга берилаётган эътибор кўзгуси

Қар қандай ривожланган жамиятда ўқитувчининг мақоми ва меҳнати жамият ва давлатни ривожлантириш, маънан ва жисмонан баркамол авлодни тарбиялашнинг асосий омили хисобланади.

Бошланиши 1-бетда

Мамлакат иқтисодиёти ва аҳоли ўсиши билан электр истеъмоли ҳам кундан-кунга ошмоқда. Сўнгги беш йилда юртимизда хонадонлар 1 миллион 200 мингтага кўпайди, корхоналар сони эса 260 мингтага етган. Булар электр энергиясига бўлган талабни 35 фоизга оширди. Хусусан, Андижон, Фарғона ва Наманган вилоятларида электр энергиясига талаб 40 фоизга

Давлатимиз рахбари бундай шароитда энг тўғри ечим қайта тикланувчи энергия манбаларини кўпайтириш эканлигини таъкидлаб ўтди. Шу боис, йиғилишда қуёш ва шамол электр станциялари лойиҳаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Бу йил Поп ва Фарғона туманларида 600 мегаваттли 2 та қуёш станцияси қурилиши режалаштирилган. Андижонда 41 та, Наманганда 32 та, Фарғонада 27 та микро гидроэлектр станция куриш имко-

Давлатимиз рахбари йирик корхоналарда ҳам қайта тикланувчи энергия манбаларидан фойдаланиш, умуман, уларни электр билан ўзини ўзи таъминлашга ўтказиш кераклигини таъкидлади.

Ижтимоий объектларда қуёш энергиясидан фойдаланиш учун алохида компания ташкил этилади. Унга 200 миллион доллар маблағ йўналтирилади. Компания қуёш панеллари ва сув иситиш қурилмаларини ўзи ўрнатади хамда бюджет корхонасига "яшил энергия" сотади. Йиғилишда ижтимоий объектлардаги 3 мингта эскирган қозонларни замонавийсига алмаштириш зарурлиги қайд этилди.

Энергия ресурсларини иктисод килиш чоралари кўрсатиб ўтилди. Ахолининг қуёш энергиясидан фойдаланиши учун жозибадор тизим яратиш вазифаси қўйилди.

Таъкидлаш керакки, давлатимиз рахбари томонидан энергетика тизимига алохида эътибор қаратилаётгани бежиз эмас. Бинобарин, бугун истеъмолчиларни электр энергияси ва табиий газ билан барқарор таъминлаш долзарб ахамият касб этмоқда. Кузатилган аномал совуқ бу борада ҳали ҳилиниши зарур бўлган ишлар кўплигини кўрсатди. Шу маънода, бундан буёғига холатлардан тўғри хулоса чиқариб иш юритиш, соҳа ва тармоқларда янгича ёндашувларни қўллаш давр талаоига аиланмоқда. Зотан, энергетика фа ровон ҳаётимиз ва иқтисодий тараққиётимиз кафолатидир.

Доимий эътибордаги масала

Аслида, мамлакатимизда энергиянинг муқобил вариантларидан фойдаланиш яқинда пайдо бўлган масала эмас. Бунга бир неча йиллардан буён эътибор қаратиб келинади ва уни оммалаштириш, ривожлантириш ҳамда қўллаб-қувватлашнинг хукукий асослари тобора мустахкамланиб, режалар амалий ҳаракатга айланмоқда. Жумладан, сўнгги 3,5 йил ичида умумий қуввати 2 минг 897 мегаваттга тенг бўлган қуёш ва шамол электр станцияларини қуриш бўйича халқаро компаниялар билан ҳамкорликда 10 битим имзоланди. Ушбу лойихалар ижросини таъминлаш юзасидан Президентимизнинг

10 қарори имзоланди. Мазкур лойиҳаларнинг умумий қиймати қарийб 3 миллиард долларни ташкил этиб, уларнинг барчаси хорижий компаниялар томонидан тўгридан-тўғри инвестициялар хисобига амалга оширилади.

"Яшил иқтисодиёт", хусусан, "яшил энергетика"ни ривожлантириш максадида қайта тикланувчи энергия манбалари асосида электр токи ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш бўйича дадил қадам ташланяпти. 2021 йилнинг август ойида Навоий вилоятининг Кармана туманида биринчи 100 мегаватт қувватли йирик қуёш фотоэлектр станцияси, 2022 йилнинг май ойида Самарқанд вилоятининг Нуробод туманида хам худди шундай иккинчи станция ишга туширилгани бунинг тасдиғидир.

Шунингдек, 2023-2024 йилларда умумий қуввати 1 минг 197 мегаватт бўлган 5 та, жумладан, Қорақалпоғистон Республикасининг Қораўзак, Сурхондарё вилоятининг Шеробод, Жиззах вилоятининг Ғаллаорол, Самарқанд вилоятининг Каттақўрғон ва Навоий вилоятининг Нурота туманларида қуёш ва шамол электр станциялари фойдаланишга топширилади.

2024-2025 йилларда Бухоро вилоятининг Пешку ва Ғиждувон туманлари ҳамда Навоий вилоятининг Томди туманида ҳар бирининг қуввати 500 мегаваттдан бўлган 3 та шамол электр станцияси ишга туширилади.

Таъкидлаш керакки, тизимли ишлар натижасида 2026 йилга бориб Ўзбекистонда умумий қуввати 8 минг мегаваттга тенг бўлган қуёш ва шамол электр станциялари, 868 мегаватт қувватга эга гидроэлектр станциялари ишга туширилади.

Хозир юртимизда умумий қуввати 1000 мегаватт бўлган қуёш ва шамол электр станцияларини қуриш бўйича 3 та тендер танловлари давом этяпти. Биринчиси Бухоро, Наманган ва Хоразм вилоятларида умумий қуввати 500 мегаваттлик қуёш фотоэлектр станциялари бўлса, иккинчиси Қашқадарё вилоятининг Ғузор туманида 300 мегаваттли қуёш электр станцияси ва энергия сакловчи тизимлар, кейингиси эса Қорақалпоғистон Республикасида 200 мегаваттли шамол электр станциясини қуриш бўйичадир. Жорий йил охири ва кейинги йил бошларида мазкур танловлар якунланиб, инвесторлар аникланади.

Бундан ташқари, мутахассислар янги лойихалар бўйича хам ер майдонларини ўрганяпти. Масалан, хозир Фарғона вилоятида 100 мегаватт қувватли қуеш

фотоэлектр станция қуриш бўйича, Жиззах вилоятининг Янгиобод туманида гибрид усулдаги инновацион йирик қувватли қуёш ва шамол энергиясидан фойдаланган холда станция қуриш борасида мураккаб таҳлиллар олиб борилмоқда.

Якинда Энергетика вазирлиги томонидан мавзуга алоқадор яна бир хушхабар тарқатилди. Унга кўра, жорий йил якунига қадар юртимизда умумий қуввати 2910,6 мегаватт бўлган 7 та электр станцияси (1 та ИЭС, 1 та шамол, 3 та қуёш ва 2 та ГЭС) ишга туширилиб, улар ягона электр модернизация қилиниб, қуввати амалдаги 30 мегаваттдан 175 мегаваттга ошири-

Шунингдек, якинда Сирдарёда барпо этилаётган янги ИЭС учун мўлжалланган замонавий газ турбинасининг иккинчи қисми ҳам Япониядан юртимизга келти-

Саудия Арабистонининг "ACWA Power" компанияси томонидан қурилаётган ушбу станцияда йилига 12 миллиард кВт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилади. Унда энг замонавий, энергиятежамкор

тармоғига уланади. Сирдарё вилоятининг Ширин шахри ва Боёвут туманлари худудидаги замонавий иссиклик электр станцияси, Навоий вилоятининг Томди туманидаги шамол электр станцияси, Сурхондарё вилоятининг Шеробод, Самарқанд вилоятининг Каттақўрғон, Жиззах вилоятининг Ғаллаорол туманларидаги қуёш фотоэлектр станциялари шулар си-

Ахамиятлиси, ушбу электр станциялар хорижий компанияларнинг тўғридан-тўғри инвестициялари хисобига барпо этилмокда

Самарқанд вилоятида умумий қуввати 13,6 мегаватт бўлган 2 та гидроэлектр технологиялар ўрнатилиши хисобига йилига 1,1 миллиард куб метр табиий газ тежалади. Биргина ушбу станция қурилиши давомида 2000 тагача, ишга тушгандан кейин эса 120 та янги иш ўрни яратилади. Булардан кўринадики, бугун Ўзбекистонда муқобил энергияни қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш борасида ишлар боскичма-босқич ҳамда тизимли равишда кенгайтириб борилмоқда.

Истеъмолчи сотувчи бўлиши мумкин

Сўнгги йилларда тизимдаги янгиланишлар натижасида, айниқса, қишлоқларда электр энергиясидаги узилишлар анча камайгани бор гап. Лекин куз-қиш мавсумида энергияга бўлган эхтиёж кескин ортиши сабабли электр тармокларида турли муаммолар учраётгани хам сир эмас.

Маълумотларга кўра, бугунги кунда юртимизда 2-3 миллиард кВт-соат электр энергиясига қўшимча талаб бор. Келгуси беш йилда эса бу эхтиёж 10 миллиард кВт-соатга ошиши кутилмоқда. Бундай вазиятда энг самарали йўл — уй, корхона, боғча, мактаб ва шифохоналарда муқобил энергиядан фойдаланишни кўпайтириш. Шу боис, қайта тикланувчи энергия ускуналарини кенг жорий этишга катта эътибор қаратилиб, аҳолининг бу борадаги ташаббуси фаол қуллаб-қувватланмоқда.

Мисол учун, эндиликда истеъмолчи, яъни ахоли давлатга электр энергияси сотиши мумкин. Бинобарин, қуёш панеллари ва куёш сув иситиш курилмалари

бўйича энг кўп бериладиган саволлар ҳам шунга, яъни бунинг учун берилаётган имтиёз ва афзалликларга оид бўлмоқда.

 — Хозир бизда шундай тизим яратилганки, хоҳловчилар бундай қурилмаларни уйдан чиқмаган ҳолда, energymarket.uz платформаси ёрдамида онлайн харид қилиш имкониятига эга, — дейди Энергетика вазирлиги департамент директори Абдуллажон Отабоев. — Жисмоний шахслар қуёш панеллари ва куёш сув иситиш курилмаларини 3 йил муддатга фоизсиз, бўлиб-бўлиб тўлаш шарти билан сотиб олишлари мумкин. Бунда 5 киловаттгача бўлган қисмига бўлиб-бўлиб тўлаш имтиёзлари берилади.

Агар қуёш панеллари тўлиқ харид қилинса, харажатнинг 6 миллион сўмгача ва қуёш сув иситиш қурилмаларининг 2,1 миллион сўмгача қисми Энергияни тежаш жамғармаси томонидан компенсация қилиб берилади. Ушбу қурилмалар ўрнатилгандан сўнг электр таъминоти корхонаси билан электр энергиясини сотиб олиш бўйича шартнома имзоланади.

5 кВт. қувватдаги қуёш фотоэлектр станцияси ўртача 50 миллион сўм атрофида бўлади ва бугунги кундаги тариф билан хисоблаганда, 9 йилда ўзини коплайди. Хонадонда ишлаб чиқарилган электр энергиясининг ортган кисмини электр таъминоти корхонасига сотиб, даромад олиш мумкин. Бунда сотиш тадбиркорлик фаолияти, деб хисобланмайди ва ҳеч қандай солиқ тўланмайди.

Қурилмаларни ўрнатган ва тўлиқ ушбу қурилмадан хонадонни электр энергияси билан таъминлаган (ўрнатилган ер майдони учун) жисмоний шахслар 3 йил, тадбиркорлик субъектлари эса 10 йил давомида ер ва мулк солиғидан озод бўлади.

Электр таъминоти корхонаси хонадон эгасидан электр энергиясининг 1 кВтсоатини амалдаги тариф бўйича ўртача 350-360 сўмдан сотиб олади. Маълумот учун, электр таъминоти корхонаси ахолига 295 сўмдан сотади. Электр таъминоти корхонасига сотган электр энергиянгизни корхона сизнинг хисоб ракамингизга тўлаб беради.

Яна бир қулай томони, ҳозирги ўрнатилган замонавий электр хисоблагичлар икки томонлама хисоблайди. Яъни хонадонингизда ишлаб чиқарилган электр энергиясини сотганингизни хам, сотиб олганингизни хам

Бу борадаги барча жараёнлар (қуёш панелингиз оркали ишлаб чикариш, соатлик, кунлик, ойлик истеъмолингиз, ортикчасини тармоққа узатаётганингиз, қабул қилганингиз ва бошқалар)ни қўл телефонингиздаги махсус илова орқали онлайн кўриб борсангиз хам бўлади.

Қуввати 100 кВт. ва ундан ортиқ бўлган қайта тикланувчи энергия манбаларидан энергия ишлаб чиқарувчилар қайта тикланувчи энергия манбалари қурилмаларини ўрнатганлик учун мол-мулк солиғини тўлашдан хамда ушбу қурилмалар билан банд бўлган участкалар бўйича ер солиғини тўлашдан ўн йил муддатга озод этилади.

2024 йил 1 январга қадар қайта тикланувчи энергия манбаларини ташкил этиш учун тадбиркорлик субъектлари томонидан импорт қилинадиган асбобускуналар, техника, хомашё, бутловчи буюмлар, эхтиёт қисмлар ва бошқа материаллар божхона тўловларидан (қўшилган қиймат солиғи ва божхона расмийлаштируви учун йиғимлардан ташқари) озод этилган.

Тасаввур қилинг, об-ҳаво қандай бўлишидан қатъи назар, уйингизда электр энергияси бор. Нафакат бор, балки уни бошқаларга сотиб, даромад ҳам кўрасиз.

yuz.uz_news

Ха, энди мана шундай даврларга етиб келяпмиз. Мухими, бугун ушбу мақсад йўлида ҳаракатлар бошланган. Бу ишларнинг оммалашиши учун мазкур қурилмаларни ишлаб чиқарувчи тадбиркорлик субъектлари ташкил этилиши зарур. Тадбиркорларнинг бу борадаги ташаббуслари фаол қўллаб-қувватланиши керак. Чунки ҳозир юртимизда бу каби қурилмаларни ишлаб чиқарувчилар сони унчалик кўп эмас.

Бу борада ўз режаларимиз бор

Мутахассислар сув, шамол, қуёш, геогермал, (ер иссиқлигидан олинадиган) биомасса (қаттиқ, суюқ ва газсимон биомассадан иссиклик, электр энергияси ва ёқилғи ишлаб чиқарилиши) ва сув оқими (тўлқинлар ёрдамида олинадиган энергия)ни қайта тикланадиган энергия сифатида таърифлашади. Лекин дунё микёсида сув, шамол ва қуёшдан энергия ишлаб чикариш анча оммалашган. Уларнинг нефть, газ, кўмир каби анъанавий ёкилғилардан асосий фарқи — манбалари чексизлигида.

Бу борада қуёш асосий энергия манбаи хисобланади. Чунки ундан йилига хозирги глобал энергияга булган эхтиёждан 10 минг баравар кўпрок иссиклик таркалади Куёш панеллари булутли ва хатто корли хавода хам энергия ишлаб чикариши мумкин. Сув ва шамол энергияси кенг қўлланилиб, тез ривожланаётгани билан алохида ажралиб туради.

Айни пайтда қайта тикланувчи энергетикани ривожлантиришга сармоя киритиш бўйича етакчилар сирасига Хитой, АҚШ Япония каби давлатлар киради. Жумладан, дунёдаги энг яхши қуёш батареяси ишлаб чикарувчи корхоналарнинг бир нечтаси Хитой компанияларига тегишли Япония, Жанубий Корея, Янги Зеландия ва Буюк Британия 2050 йилгача факат тикланувчи энергиядан фойдаланишни режалаштирмоқда.

Қисқаси, айни пайтда дунё мамлакатлари "яшил энергия" бўйича ўз стратегияларини яратмокда ва бу максадда дадил илдамламокда. Узбекистоннинг хам бу борада аниқ режалари бор. 2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистон нинг тараққиёт стратегияси 24-мақсади айни шу масалага қаратилган. Унга биноан, шу вақт ичида иқтисодиётни электр энергияси билан узлуксиз таъминлаш хамда "яшил иқтисодиёт" технологиялари барча сохаларга фаол жорий этилиб, иктисодиётнинг энергия самарадорлиги 20 фоизга оширилади.

2026 йилга келиб электр энергияси ишлаб чиқариш кўрсаткичи қўшимча 30 миллиард кВт-соатга оширилиб, жами 100 миллиард кВт-соатга етказилади. Бунга қадар қайта тикланувчи энергия манбалари улушини 25 фоизга етказиш эвазига йилига қарийб 3 миллиард куб метр табиий газ тежалади.

Саноат тармоқларида йўқотишлар камайтирилиб, ресурсларни ишлатиш самарадорлиги оширилади. Уй-жой коммунал хўжалиги, ижтимоий соха объектлари ва бошқа соҳаларда қайта тикланувчи энергия манбаларини кенг жорий этиш хисобига хам энергия самарадорлигига эришилади.

Электромобиллар ишлаб чиқариш ва улардан фойдаланиш бўйича чоралар кўрилади. Иқтисодиёт тармоқларининг хавога чикарадиган зарарли газлар хажми бир бирлик ялпи ички махсулот хисобида 10 фоизга қисқартирилади.

Президентимизнинг Андижон вилоятига ташрифи давомида айтган фикрлари айни шу мақсаддаги ишларни янада жадаллаштириш, пировардида, кўзланган мақсадлар изчиллигини таъминлаш баробарида, зарур чораларни кўришга ундайди. Ўзбекистон ушбу йўналишда кўзлаган мақсадлари сари жадал одимлаётганидан далолат беради.

Дилшод УЛУҒМУРОДОВ, "Янги Ўзбекистон" мухбири

Махалламизда чиннисозлик, кулол-

ТАРАҚҚИЁТ МАНЗИЛЛАРИ

ОИЛАВИЙ КОРХОНАЛАР СОНИ УЧ БАРОБАР КЎПАЙДИ

Тошлоқ туманидаги "Пиёзчилик" маҳалла фуқаролар йиғинининг "ўсиш нуқтаси" сифатида оилавий тадбиркорлик ва хунармандлик белгиланган. Худудда ахоли, хусусан, хотин-қизлар бандлигини таъминлаш, тадбиркор аёлларни қўллаб-қувватлаш орқали камбағалликни тугатишга катта эътибор қаратилмоқда.

Утган йилнинг ўзида хунармандлик йўналишида оилавий тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйиш истагида бўлган 50 га якин оилага 650 миллион сўмдан зиёд имтиёзли кредит ажратилди. Натижада 150 дан ортиқ янги иш ўрни яратилди.

Махалладаги 200 дан кўпрок оилада пойабзал ишлаб чиқариш йўналишида хунармандлик фаолияти йўлга қўйилган. Шунингдек, 30 нафар хотин-қиз касаначилик асосида ишламоқда.

— Ҳар ойда ўртача 5000 жуфт пойабзал тайёрлаб, ички бозорга етказиб берамиз, — дейди тадбиркор Мукаддас Солиева. — Оиламизнинг йиллик даромади ўртача 120 миллион сўмни ташкил этади. Косиблик йўналишида 15 хотинқизни иш билан таъминлаганмиз. "Устоз-шогирд" анъанаси асосида ёшларга хунар ўргатамиз.

Нозимахон Ёқубова ҳам маҳалланинг қўлигул чеварларидан. Оилавий тадбиркорлик йўналишида банкдан сармоя олиб, иш бошлаганига кўп бўлмади. Хозир 10 нафар махалладоши билан хамжихатликда, миллий услубда эркаклар ва аёллар либослари тайёрлашни йўлга қўйган.

— Бу каби амалий мисоллар кўп, дейди Тошлоқ тумани маҳаллабай ишлаш ва тадбиркорликни ривожлантириш маркази рахбари Жасурбек Эргашев. — Ўтган йилнинг ўзида оилавий тадбиркорлик дастури доирасида умумий қиймати 35 миллион сўмликдан ортиқ 1547 янги лойиха учун кредит ажратилди. Натижада тикувчилик, иссикхона, паррандачилик, чорвачилик, баликчилик, асаларичилик ва хунармандлик йўналишларида тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйганлар сафи кенгайди. 17 минг 479 янги иш ўрни яра-

тилди. Бундан ташқари, деҳқон хўжалиги ерларини ижарага олиш хисобига 2529 фукарога 15-20 сотихдан ер ижарага берилди. Хоким ёрдамчилари ташаббуси билан 1040 тадбиркорлик субъекти рўйхатдан ўтказилди, 133 хотин-қиз тикув машиналари билан таъминланди.

Фарғона вилоятида оилавий тадбиркорликни ривожлантиришга эътибор йилдан-йилга ошиб бормоқда. Ўтган йилнинг ўзида тижорат банклари томонидан 42 минг 592 лойиҳа учун 953,8 миллиард сўм имтиёзли кредит ажратилди. Натижада оилавий корхоналар сони 7710 тага етди. Бу 2018 йилдагидан 2,6 баробар

Ишбилармонлик мухитини янада яхшилаш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга қаратилган мақсадли дастурлар ва тармоқ ривожи йўлида амалга оширилаётган ислохотлар натижасида ялпи худудий махсулотлар ишлаб чиқаришда кичик ва хусусий бизнес субъектларининг улуши 68,9 фоизга

Бу бежиз эмас. Ўтган йилнинг ўзида вилоятда 18,5 минг якка тартибдаги тадбиркор ва кичик бизнес субъекти ташкил этилди. Бугунга келиб ҳар 10 000 аҳолига ўртача 12 кичик бизнес субъекти тўғри келмоқда.

Яна бир мухим жихати, улар томонидан ишлаб чиқарилган махсулотлар экспорти миқдори 426,5 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бу 2021 йилнинг шу даврига

нисбатан 30 миллион долларга кўп. Риштон туманидаги "Тўраобод" махалла фукаролар йиғинида Мирзааҳмад Турсункулов бошчилигидаги оилавий корхонада тайёрланаётган чинни буюмлар ички

ва ташқи бозорда харидоргир. Оилавий корхона фаолиятини ривожлантиришда "Хар бир оила тадбиркор" дастури доирасида берилган 225 миллион сўм имтиёзли кредитнинг ўрни катта бўлди. Хориждан замонавий ишлаб чикариш ускуналари харид қилиниб, 20 дан ортиқ янги иш ўрни яратилди. Ўтган йилнинг ўзида Қозоғистон, Қирғизистон ва Тожикистонга 100 минг АҚШ долларидан ортиқ қийматдаги маҳсулот экспорт қилинди.

лик, тикувчилик, иссиқхона хўжаликлари йўналишида юздан ортик тадбиркор фаолият кўрсатмокда, — дейди махалла фукаролар йиғинидаги ҳоким ёрдамчиси Сарвар Азимов. — Ўтган йилнинг ўзида бу йўналишда иш бошламокчи бўлган 38 фукарога 2 миллиард сўмдан ортик имтиёзли кредит берилиб, 100 дан ортиқ иш ўрни очилди. Махалламизда иш излаб юрган ёшлар ва хотин-қизлар йўқ Саховатпеша тадбиркорларимиз махалла ижтимоий-иқтисодий ҳаётида фаол. Кам таъминланган, ижтимоий химояга мухтож оила фарзандларига хатна тўйлар қилиб бердик, 2 километрдан ортиқ ички йўл таъмирланиб, асфальтланди.

Эзгу мақсад йўлидаги ислохотлар Инсонга эътибор ва сифатли таълим йилида янада бўй кўрсатмокда. Махалла худудида хунармандлик комплекси қуриш бўйича танланган ер майдони электрон савдога чиқарилди. Бу ерда хунармандлик кластери ташкил этилиши хисобига 70 дан ортик янги тадбиркорлик тармоғи ташкил этилиб, 300 дан ортиқ қўшимча иш ўрни яратилади.

Қисқача айтганда, оилавий тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнес тармокларини ривожлантириш, янги ташаббусларни қўллаб-қувватлаш борасидаги ислоҳотлар ахоли фаровонлигини ошириш ва бандлигини таъминлаш имкониятини бераётгани билан эътиборли.

Расулжон КАМОЛОВ, "Янги Ўзбекистон" мухбири

ФАРЗАНДЛАРИМИЗГА КИЛГАН ХАР БИР ЯХШИЛИГИМИЗ ЎН ЯХШИЛИК БЎЛИБ ҚАЙТАДИ

Башорат ЮНУСОВА, **"Янги Ўзбекистон" мухбири**

Бошланиши 1-бетда

Хайрли ташаббус: орзу-умидлар ортидан қувончлар бош кўтарди

2021 йил, 19 февраль. Шу куни Президентимиз Наманган вилоятига ташрифи чоғида 26-Мехрибонлик уйида бўлиб, шароитлар билан танишган, бу ерда тарбияланаётган болажонлар билан самимий суҳбатлашган эди. Суҳбат давомида давлатимиз рахбари: "Сизлар хаммаларинг менинг фарзандларимсизлар. Хаёт жуда мураккаб. Шуни билингларки, бугун оғир кунлар бўлсаям, Аллох таолонинг ёруғ кунлари бор. Сизларнинг қийналганларинг, оилани эслашларинг, орзу-умидларинг ортида Худонинг мархамати, эртанги қувонч бор. Бу дунёда ким бахтли бўлишини келажак кўрсатади. Сизларнинг бахтли бўлишингиз учун хаётларингизга доимий асос яратишни ўйлаяпмиз. Бир марталик эмас, қонун жиҳатидан. Бу ерни тамомлагандан кейин уй билан таъминланиб, фаровон яшашингизни қонун билан химояга оламиз. Тинчлик-осойишталикда сизларнинг бахтингизни кўриш насиб этсин", дея хайрли ташаббусдан мужда берган эди.

Уша йили июль ойида Шавкат Мирзиёев Тошкент шахридаги 21-Мехрибонлик уйига ташрифи чоғида у ердаги шароитлар яхшилигини таъкидлади, лекин тарбияланувчиларнинг 18 ёшдан кейинги мустақил ҳаётига кўмаклашувчи масъул идора йўклигига қайғуриб, барча Мехрибонлик уйлари, Болалар уйлари, махсус мактаб-интернатлар, SOS Узбекистон болалар махаллаларини Миллий гвардия масъуллигига ўтказиш таклифини билдирди. Кўп ўтмай, бу йўналишда Президентнинг иккита — "Етим болалар ва ота-она қарамоғидан махрум бўлган болаларни тарбиялашнинг тубдан янгиланган тизимини жорий этиш чоратадбирлари тўғрисида"ги ҳамда "Етим болалар ва ота-она қарамоғидан махрум бўлган болаларни давлат томонидан қўллаб-қувватлашнинг янги тизимини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорлари қабул қилинди.

Чиндан, болажон халқмиз. Боланинг бегонаси бўлмайди, деган эътикодда собит миллатмиз. Болажонлигимиз, мехридарё эканимиз 2021 йил Президентимиз ташаббуси қўр ола бошлагач, яна бир карра ўз тасдиғини топди.

Аввало, етим ва ота-она қарамоғидан махрум бўлган болаларнинг оила аталмиш муқаддас қўрғонда мехр ва қадриятлар асосида улғайишига эътибор қаратилди. Президентимизнинг энг хайрли ташаббусларидан бири — Оилавий болалар уйлари ташкил этила бошлади. Мехр ва инсонпарварлик ифодаси саналмиш бу уйларда бугун ота-она қарамоғидан махрум бўлган болалар оиладек муқаддас даргохда яшаш бахтига муяссар бўлмоқда. Бундан ташқари, болаларнинг келажаги — таълим олиши, касб ўрганиши, иш билан бандлиги, уй билан таъминланиши давлат химоясига олинди.

Оилавий болалар уйларининг Мехрибонлик уйларидан фарқи шундаки, бу ерда болаларни ота-оналар ўз хонаасосида тарбиялайди, мазкур оилаларга давлат томонидан тўлик молиявий таъминот амалга оширилади. Улар давлат ғамхўрлиги остида ул-

донида миллий қадриятларимиз негизи

ғаяди. Оиладаги қадриятлар, анъаналар билан танишади. Ота-она мехрини хис қилади, опа-сингил, ака-ука билан тўкис ҳаётда улғаяди. Муҳими, уларнинг кўнглида дард, кўзида ёш пайдо бўлмаслиги. Зеро, Президентнинг бу ислохотларни бошлашидан мақсад ҳам, аслида, шу.

Болалар онгида "оила фарзандлари", "махалла фарзандлари" тушунчалари пайдо бўлмокда

Дилором ХУДОЙБЕРГАНОВА Узбекистон Республикаси Миллий гвардияси Мехрибонлик болалар муассасалари билан ишлаш бошқармаси бўлим бошлиғи, полковник:

— Бугунги кунгача масъул давлат органлари билан хамкорликда мехрибонлик муассасаларининг жами 2277 тарбияланувчиси ота-онаси ёки якин қариндошларига, оилада тарбиялашнинг бошқа шаклларига жойлаштирилган бўлиб, мазкур жараёнда 13 Мехрибонлик уйи, 4 Болалар шахарчаси ва 4 та Гўдаклар уйи фаолиятини тугатишга эришилди.

Уз ўрнида, мазкур муассасалар фаолияти тугатилган худудларда етим болалар ва ота-она қарамоғидан махрум бўлган болаларни тўғридан-тўғри Оилавий болалар уйларига жойлаштириш тизими йўлга қўйилди.

Худудларда ташкил этилиши оммалашаётган Оилавий болалар уйлари сони 140 та бўлиб, у ерда 812 бола тарбияланмокда. Болаларимиз қалбида миллий қадриятларимиз ва анъаналаримизга чексиз хурмат уйғотиш, Ватанга мухаббат ва садокат туйғуларини мустаҳкамлаш мақсадида мунтазам равишда ҳарбий-ватанпарварлик, маданий-маърифий хамда оммавий спорт тадбирларини ўтказиш, шунингдек, тарбияланувчилар учун тарихий шахарлар ва маданий масканларга саёхатлар уюштириш алохида назоратга олинган.

Оилаларда тарбияланаётган болаларимиз махалла хаётига якиндан жалб этилмокда ва турли маросимларда бево-

сита иштирок этяпти. Энг мухими, улар оила мухитида яшаш ва мустақил рузғор юритишни ўрганиб, ахлокий, маънавий ва

жамоавий тарбия кўрмоқда.

Болаларда "оила фарзандлари", "маҳалла фарзандлари" каби тушунчалар шаклланиб, ўзларини бегона эмас, аксинча, доимо эътибор марказида эканини хис қилмоқда. Оилавий болалар уйини ташкил қилиш ёки Мехрибонлик уйларидан фарзанд олиш қонун хужжатлари билан тартибга солинган. Болаларни оилага тарбияга олиш учун мурожаат қилувчилар ўрнатилган тартибда хар томонлама текширувдан ўтказилади ва бу ишлар доимий назоратга олинган.

Асосий мақсад етим ва ота-она қарамоғидан махрум бўлган болаларни дуч келган оилага бериш эмас, аксинча, мурожаат этувчи оилалар орасидан бола тарбиясида катта тажрибага эга бўлган, болалар учун ҳақиқий оила муҳитини яратишга бел боғлаган намунали оила вакиллари танланмоқда.

Етти қизнинг ҳаётига масъуллик

Иккинчи жаҳон урушининг алам ва изтиробга тўла йиллари. Тирикчилик тошдан қаттиқ давр. Тошкентлик темирчи-уста Шоахмад Шомахмудов хамда Бахри Акрамова оиласи етим болаларни ўз бағрига олиб, уларга таълим-тарбия берди. Болалар ўзбек, қозоқ, украин, татар, молдован, чуваш, яхудий хамда рус миллатига мансуб эди. Бу оила турли миллат вакилларини инсонпарварлик ва олижаноблик остида бирлаштирди, мехр берди.

Мана шу ҳаётбахш, инсоний иқтидор бугун мамлакатимизда оммавий тус олди. Бунинг учун мухим асослар хам яратилди. Таълим ва тарбиянинг мазмун-мохияти тубдан ўзгарди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев 2021 йил 28 июль куни ногиронлиги

2021 йил, 19 февраль. Шу куни Президентимиз Наманган вилоятига ташрифи чоғида 26-Мехрибонлик уйида бўлиб, шароитлар билан танишган, бу ерда тарбияланаётган болажонлар билан самимий суҳбатлашган эди. Суҳбат давомида давлатимиз раҳбари: "Сизлар ҳаммаларинг менинг фарзандларимсизлар. Ҳаёт жуда мураккаб. Шуни билингларки, бугун оғир кунлар бўлсаям, Аллох таолонинг ёруғ кунлари бор. Сизларнинг қийналганларинг, оилани эслашларинг, орзу-умидларинг ортида Худонинг марҳамати, эртанги қувонч бор. Бу дунёда ким бахтли бўлишини келажак кўрсатади. Сизларнинг бахтли бўлишингиз учун хаётларингизга доимий асос яратишни ўйлаяпмиз. Бир марталик эмас, қонун жихатидан. Бу ерни тамомлагандан кейин уй билан таъминланиб, фаровон яшашингизни қонун билан химояга оламиз. Тинчлик-осойишталикда сизларнинг бахтингизни кўриш насиб этсин", дея хайрли ташаббусдан мужда берган эди.

бўлган, ота-она қарамоғидан махрум ва етим болаларни давлат томонидан қўллаб-қувватлашни кенгайтириш ҳамда ижтимоий нафакаларни такомиллаштириш масалалари бўйича ўтказган видеоселектор йиғилишида Мехрибонлик уйлари ва Болалар шахарчаларидаги тарбиячиларнинг 95 фоизи аёллар эканига эътибор қаратиб, болалар уларни она деб чақиришини, лекин фарзанд учун ота тарбияси ҳам сув ва ҳаводек зарурлиги ҳақида айтган эди. Бунинг учун тарбияланувчиларни оилага имкон қадар яқин мухитда тарбиялаш, отаона мехрини бера оладиган тизим яратиш кераклиги таъкидланди. Болалар тақдири ҳақида қайғуриш ҳисси кўплаб оилаларни, оталарни сергак торттирди. Мехрибонлик уйлари эшиги "Бизнинг шароитимиз бор, фарзанд беринг", дея келувчилар билан гавжумлашди.

..Ихтиёр Раҳматуллаев ва Наргиза Иброхимова оиласида қиз фарзанд дунёга келди. Оила боши Ихтиёр аканинг қувончи чексиз. Орадан тўрт йил ўтиб, Яратган оилани яна бир қиз билан сийлади. Табиатан инсонларга мехр улашувчан, бегонанинг ҳам бошини силаб, ғамхўрлик қилаверадиган отанинг бағри тўлди. Шундай бўлса-да, ора-сира аёлининг Мехрибонлик уйидан фарзанд асраб олиш хакидаги истагини эшитиб, насиб этса, бўлади, деб қўярди.

— Турмуш ўртоғим "Сайёх" меҳмонхонасида иш бошқарувчи бўлиб ишлайди, дейди Наргиза Иброхимова. — Икки қизни тарбиялаб вояга етказдик. Катта қизимиз Азиза 18 ёшда, Тошкент шахридаги Ёджу техника институтининг корейс филологияси факультети талабаси. Кичкинамиз Фарангиз 14 ёшда, мактаб ўқувчиси.

Қарши ва Тошкент шаҳарларида мусофирликда юрган кезларимиз хаётимда яқинларимнинг ўрни жуда сезиларди. Шундай кезлар, насиб этса, кўп фарзандим бўлади, бир-бирининг холидан хабар олиб туради, қалбидаги бўшлиқни тўлдиради, деб ният қилардим. Икки қизимизга қўшиб яна фарзанд тарбиялаш учун Мехрибонлик уйига мурожаат қилганимда, рад жавобини беришди.

2021 йилнинг куз фасли эди. Бир куни Чилонзор туманидаги 22-Мехрибонлик уйига иш сўраб бордим. Ёнимда кичкина қизим — Фарангиз бор эди. Ховли супурувчи бўлиб ишласам ҳам, болаларга мехр бера оламан-ку, деган истак мени хотиржам қиларди. У ерда бизни Иномжон Давлатов деган йигит кутиб олди. Айтишича, Миллий гвардия ходими экан. Нега айнан бу ерда ишламоқчи эканимга қизиқди. Мен юқорида айтганларимни унга ҳам сўзлаб бердим. Обдан тинглагач, Фарангизга юзланди:

— Қизим, мана шу ердан ака-опалар, ука-сингиллар олиб кетишни хоҳлайсанми? Фарангиз кўзида ёш билан "Ха, беринг, олиб кетамиз", деди

Ёнимда хужжатлар бор эди, барчасини синчковлик билан кўриб чиқди. Сўнг Президентимиз ташаббуси билан Мехрибонлик уйи тарбияланувчиларини оилаларга бериш тартиби жорий қилинганини айтди. Агар турмуш ўртоғим розилик берса, оиламиз, шароитимиз ўрганилишини, ижобий хулоса билан биз ҳам фарзанд олишимиз мумкинлигини тушунтирди. Рости, қувончдан ўзимни қўйишга жой тополмай қолдим. Туш кўраётганга ўхшардим. Турмуш ўртоғим қизларига жуда мехрли, бу ҳақда айтсам, дарҳол мени қўллаб-қувватлади. Эртаси куни тонг сахарда барчамиз Мехрибонлик уйи сари отландик.

Фарзандларимиз у ерда тарбияланаётган қизлар билан танишди. Қизлар ўзларига дугоналар орттирди. Нихоят, 2022 йилнинг апрель ойида хонадонимизга яна 5 қизли бўлиб қайтдик. Уларнинг 4 нафари 17 ёшда, бири 10 ёшда эди. Бу йил улар яна бир ёшга улғайди. Бугун Азиза, Екатерина, Роза, Юлдуз, Регина, Фарангиз, Даниелла бағримизда. Кўз қароғимиз.

Давлатимиз ҳар бир фарзандимизнинг тақдири учун қайғуради. Моддий ва маънавий кумак бериб туради. Уларнинг таълими, рухий ва жисмоний саломатлиги назоратда. Президентимиз биздан фақат бир нарсани талаб қилади, холос, бу ота-оналик, жигарлик меҳри.

Бу йил икки қизимиз Роза ва Юлдуз олий ўкув юртига имтихон топширади. Аллақачон тайёргарликни бошлаб юборганмиз: Юлдуз инглиз тилига, Роза математикага қушимча дарсларга қатнаяпти. Бири Узбекистон давлат жахон тиллари университети, бири Тошкент архитектура-қурилиш институтида ўқишни ният қилган. Уларда олий ўқув юртига кириш учун имтиёзлар бор. Шундай бўлса-да, қизлар астойдил ўқимоқда. Азиза сингилларига ёрдамчи — илхом манбаи.

Кизлар тарбиясида отанинг ўрни катта экан. Айниқса, қизлар турмушга чиқади, ўз фарзандларини тарбиялашда уларга отага қандай муносабатда бўлиш кўникмаси зарур. Бугун хеч бир қиз дастурхон бошига отаси келиб, таомга қўл узатмагунча овқат емайди. Мақтанишга йўйманг-у, яқинда Қашқадарёдан келган мехмонлар "Қизларингиз сиз билан отасини хатто эшик тақиллатишингиздан хам фарклай билар экан-а", деб хайратланди. Кўз тегмасин, зийрак, фаросатли масалалари ҳамон долзарблиги боис, бу борада тутинган ота-оналарни ҳар томонлама тайёрлаш, уларни ўкитиш ва малакасини ошириш ишлари Жамоат хавфсизлиги университети томонидан назоратга олинган. 2021-2022 ўқув йилида 267 нафар, 2022-2023 ўқув йилида эса 790 нафар бола тавсия асосида олий таълим муассасаларига қўшимча квота бўйича ўкишга қабул қилинди.

Исфандиёр Рахимжонов 2003 йил Жиззах шахрида туғилган. Ота-онаси ажрашиб кетган. Унинг айтишича, шундан сўнг отаси Кореяга, онаси Дубайга ишга кетган. Болакай опаси ва синглиси билан қариндошлар қўлида қолганди. Қариндошлари эса уч жуфт қоракўзни Мехрибонлик уйига топширди. Исфандиёр пойтахтимиздаги 21-Мехрибонлик уйида 7 йил яшади, тарбия олди. У болалигидан режиссёрликка қизиққан. Мехрибонлик уйида ўтказиладиган хар бир тадбирга ўз хиссасини қўшар, бирор тадбир ташкил этиш режа қилинса, устозларининг яқин кўмакчиси эди.

Исфандиёр 2021 йил мактабни битириши билан шу иштиёк туфайли хужжатларини Тошкент давлат санъат ва маданият институтига топширди.

— Имтихон яқин. Ўша кунни ўйласам, қаттиқ ҳаяжонга тушаман, — дейди у. — "Кира олмасам, нима бўлади?" деган қўрқув менга ҳеч тинчлик бермасди. Чунки мен, албатта, ўкишим, келажагимни ўз қўлим билан бунёд этишим шарт эди. Яхши ўкидим, институтга кириш учун пухта тайёргарлик кўрдим. Шунга қарамай, ичимда қўрқув бор эди. Айнан ўша пайтлар давлатимиз рахбари Мехрибон-

"Актёрлик маҳорати" тўгарагини бошқаряпман. Аста-секин орзуларим ушаляпти. Олдинда яна ниятларим улкан. Мен мамлакатимга садоқатим, миллатимга нафим оркали Президентим билдирган ишончни, албатта, оқлайман. 2022 йил ҳам биз учун қувончли йил келди. Синглим Нигора Ўзбекистон журналистика ва оммавий коммуникациялар университетига ўкишга қабул қилинди. шов-шув бўлди. Анча пайтгача отамдан

Таълим даргохидагилар мени қўллаб-

қувватлайди. Яқинда Юнусобод тумани

маданият уйига ишга кирдим. Бу ерда

2023 йил 3 февраль, 23-сон

Президентимиз билан учрашганим

имтиёз билан ўқишга кирганим жуда қўнғироқ кутдим. Бугун англаб етдимки, менинг отам ҳам, онам ҳам — давлат.

"Бир йил ичида ҳам талаба, ҳам уйли бўлдим"

Мехрибонлик уйи тарбияланувчиларининг 18 ёшдан кейинги хаёти хам давлатимиз назоратида. Уларнинг олий маълумот олиши ёки касб ўрганиши, иш билан бандлиги, уй билан таъминланиши, хатто тўйларига хам давлатимиз бош бўлаётир. Отабек Эшонқулов оилавий муаммолар туфайли Мехрибонлик уйига келиб қолди. Ушанда у 12

— Мехрибонлик уйида тарбиячиларимнинг мехри билан секин-секин бу ерга мослашдим. 128-мактабда ўқишни давом эттирдим, — дейди Отабек. — Ўз олдимга шундай мақсадлар қўя бошладимки, энг аввало, зўр касб эгаси бўлишим лозим эди. Узимни турли касб эгаси сифатида тасаввур қилиб кўрардим. Мехрибонлик уйи Миллий гвардия масъуллигига ўтказилгач, энди ушбу соха ходимларига хавас қила бошладим Мактабни битириш арафасида Жамоат хавфсизлиги университетига ўкишга кираман, деб жиддий қарор қилдим. Худога шукр, бугун ниятимга етиб, университетнинг 1-курсида тахсил оляпман. Мен билан бирга Мехрибонлик уйимиздан яна 7 дўстим ўкишга кирди. Уларнинг орасида Мария исмли қиз ҳам бор. Бу ишларнинг бошида шахсан Президентимиз тургани бизни қувонтиради. Эхтимол, имтиёзлар бўлмаса, ўкишга кира олмаслигим хам мумкин эди.

Айтганча, бу ҳаммаси эмас. Астойдил ўқишга шўнғиб юрган кунларимизнинг бирида университет рахбарияти мени чақириб, тезда ўзим тарбияланган Мехрибонлик уйига боришимни айтди. Етиб бордим. Билсам, давлатимизнинг бизга яна бир совғаси бор экан. Мен учун кутилмаган бу янгиликдан жуда қувондим Шундай қилиб, Янгиҳаёт туманидан уй ажратилди. Туман ҳокимидан уй калитини қабул қилиб олар эканман, бир йилнинг ўзида шунча имконият берган Президентимизга миннатдорлик билдирдим Бу — жуда катта имкон. Хали 1-курсда тахсил олаётган бир талабанинг тақдирини ўйлаб, қайғурадиган давлат яна қаерда бор? Кутилмаган янгиликлар ҳаётимни тубдан ўзгартириб юборди. Бизга қаратилган эътибор, эзгу мақсад билан берилган меҳр тафти қалбимни қувончга тўлдирди. Бу қувонч эса бизни ҳаракатга ундайди, катта-катта мақсадларимизни амалга оширишга куч беради. Мехр биз учун жуда катта қувонч, жуда катта ҳодиса. Буни сўз билан таърифлаб беролмайман. Фақат айтишим мумкинки, бу ишончни элу юртимга, давлатимга сидқидилдан хизмат қилиш, чиройли оила қуриб, намунали ота бўлиш билан оқлай

қизлар. Тақдири чиройли бўлсин, деб дуо киламиз.

Айтганча, уйимизга мана шундай бирбиридан ширин қизларнинг келишига сабабчи бўлган майор Иномжон Давлатовдан миннатдорман. 2022 йил декабрда Президентимиз Учтепа туманига ташрифи чоғида Найман махалласидаги Оилавий болалар уйида бўлиб, Иномжоннинг хонадонига ҳам кирди. Тўрт фарзанди бор, Мехрибонлик уйидан яна тўрт бола олибди. Барча фарзандларимиз элу юрт корига ярасин. Юзимизни ёруғ қилсин. Етти қизнинг ҳаётига масъулликни Аллохнинг инояти, деб биламан.

"Ҳаётимни ўзгартирган қарор"

Болаларни оилага муваффакиятли жойлаштириш ҳамда уларнинг кейинги самарали мослашувини таъминлаш лик уйимизга ташриф буюрди. Биз билан сухбатда орзуларимиз, келажакдаги максадларимизни сўради. Мен орзуларим ҳақида сўзлаб бердим. Шунда Президентимиз ҳаётимни ўзгартириб юборадиган бир қарорни айтди: "Сен давлат бюджети асосида институтга қабул қилиндинг". Тасаввур қилинг, сиз ўқишга кириш учун туну кун ўқиб, бунинг устига "кира олмасам-чи" деган ҳадик бутун хаёлингизни қора тутундай босиб юрган бир пайтда шахсан Президентнинг ўзи "сен албатта ўкийсан", дея ишонч билдирса! Нима қилишни, нима дейишни билмай қолдим. Биз каби ота-онаси фарзанди такдири билан қизиқмаган болаларнинг ҳаёти давлатимиз рахбари учун ахамиятли экани менга жуда катта қувонч, жуда катта ходиса бўлган. Буни сўз билан таърифлаб беролмайман. Айни пайтда ўзим орзу қилган Тошкент давлат санъат ва маданият институтида 2-курсда

Бугун мамлакатимизда ўз уйига эга бўлаётган ёшларнинг кўнгли таскин, рухи халоват топаётганини кузатиб, уларнинг юзида бахтнинг қиёфасини кўряпмиз. Мехр ва эътибор туфайли уларнинг ҳаёти боғу бўстонга эвриляпти.

Бу ташаббуслар ҳали ўз самарасини беради. Мақоламиз аввалида келтирганимиз — Малика каби минглаб болажонлар ота-она мехрига қониб улғаяди. Давлатимиз ва ота-оналар ғамхўрлиги улар ҳаётида эзгу орзуумидлар, мақсадлар томон йўл очади Энг мухими, бу савобли ишлар жавобсиз қолмагай. Зеро, Президентимиз таъкидлаганидек, фарзандларимизга қилган ҳар бир яхшилигимиз ўн яхшилик бўлиб қайтади.

АЛИШЕР НАВОИЙНИНГ ХОРИЖДА САҚЛАНАЁТГАН ҚЎЛЁЗМАЛАРИНИ АНИҚЛАШ ВА ЎРГАНИШ БОРАСИДАГИ ИШЛАР ҚАНДАЙ САМАРА БЕРМОҚДА?

Гулноза ХОЛЛИЕВА, ЎзДЖТУ профессори, филология фанлари доктори

> Жахон халқларининг маънавий-маданий йўналишда хамжихатликка интилиши, бир-бирининг адабиёти ва санъатини ўрганишга қизикиши табиий жараёнга айланган. Айниқса, буюк мутафаккир Алишер Навоий меросини бутун дунё илм-маърифат ахли катта қизиқиш билан ўрганади.

Президентимизнинг 2020 йил 19 октябрдаги "Буюк шоир ва мутафаккир Алишер Навоий таваллудининг 580 йиллигини кенг нишонлаш тўғрисида"ги қарори мамлакатимизда ва хорижда навоийшунослик сохасида орттирилган илғор тажрибаларни оммалаштириш, Навоий асарларида илгари сурилган умуминсоний ғояларни кенг тарғиб этишда мухим асос бўлмокда. Қарорда, шунингдек, Алишер Навоийнинг хорижий давлатларда сақланаётган ва у яшаган даврга оид асарлар қўлёзмаларининг факсимиле нусхаларини мамлакатимизга олиб келиш, уларни ўрганиш ва халқимизга тақдим этиш вазифаси ҳам белгиланган эди. Айни пайтда бу йўналишда илмий-амалий ишлар давом этяпти.

Жаҳон навоийшунослиги тадрижи ва такомилига назар соладиган бўлсак, Алишер Навоий ижодининг Франция, Америка, Германия, Финляндия, Нидерландия, Япония, Россия каби бир қанча давлатларда ўрганилгани, асарлари бир неча тилларга таржима қилинганининг гувохи бўламиз.

Якин икки йил ичида Европанинг етти мамлакати ва Россиянинг қатор шахарларида хизмат сафарида бўлишимга тўғри келди. Мақсад Тошкент давлат шарқшунослик университетида бажарилаётган "Европа фондларида сақланаётган, Ўзбекистонда мавжуд бўлмаган туркий қўлёзмаларнинг маълумотлар базасини ва "Yevroturcologica.uz" электрон платформасини яратиш" мавзусидаги грант лойихаси доирасида Ўзбекистонда мавжуд бўлмаган туркий қўлёзмаларни топиш ва халқимизга қайтаришдан иборат эди. Лойиха мақсади ва вазифаларидан келиб чикиб, Франция, Германия, Австрия, Чехия, Финляндия, Швейцария, Эстония каби мамлакатларнинг йирик кутубхоналарида ишладим, бир қанча туркий қўлёзмаларни, жумладан, Алишер Навоийнинг асарларини ҳам кўздан кечирдим.

Германияда Алишер Навоий асарлари 88 нусхада, Францияда 42, Финляндияда 27, Чехияда 11, Швейцарияда 13, Эстонияда 8, Россияда 94 нусхада сақланади (бу менинг кўрганларим, аслида, ушбу мамлакатларнинг бошқа шаҳарлари кутубхоналарида яна бўлиши мумкин). Булар ичида Навоий асарлари энг кўп сақланадиган фондлар Германия, Франция, Россияники хисобланади.

Илмий манбаларга назар солсак, Европада биринчи бўлиб Навоий асарларини француз олимлари ўрганганини кўрамиз. Дунёга машхур Париж миллий кутубхонасида Навоий асарларининг 42 та қўлёзма нусхаси сақланади. Туркий қўлёзмаларнинг икки жилддан иборат тавсифини француз олими Эдгар Блоше яратган бўлиб, бу каталогда Навоийнинг 35 та қўлёзма асари нусхаларига тавсиф берилган. Францияга илмий сафаримиз давомида бу каталогни ва Навоий асарларини ўрганган олимларнинг илмий ишларини кўришга муваффақ бўлдик.

Францияда XVII асрдаёк шаркшунослик мактаблари очилган. Бартоломе д'Ербело де Моленвиль ва Франсуа де Бернье бу мактабнинг илк битирувчилари бўлиб, илмий ишларида Навоий қўлёзмалари ҳақида ҳам ахборот бер-

ган. Жумладан, Бартоломе д'Ербело "Шарқ кутубхонаси" қомусида Навоий биографияси, ижоди ва асарлари ҳақида илк маълумот берган. Сильвестр де Саси, Франсуа-Альфонс Белен, Анри-Паве де Куртейль, Люсьен Бува каби олимлар Навоий асарларининг илк тадқиқотчилари ва таржимонлари саналади. Масалан, Анри-Паве де Куртейль Европада биринчи бўлиб шоирнинг "Муҳокамат ул-луғатайн" ва "Тарихи мулуки Ажам" асарларидан француз тилида парчалар эълон қилган.

Германиянинг Берлин, Дрезден, Лейпциг каби шахарларидаги йирик кутубхоналарда назмий ва насрий дурдоналаримиз кўз қорачиғидек асраб келинаётганига гувох бўлдим. Илмий сафарим давомида мазкур қўлёзма асарлар асосидаги немис шарқшуносларининг фактик маълумотларга бой илмий изланишлари билан ҳам танишиб, уларнинг туркий халқлар маданияти тарихида мухим ахамиятга эга эканига амин бўлдим.

Германия кутубхоналарида Алишер Навоийнинг "Хамса", "Лисон уттайр", "Мажолис ун-нафоис", "Хамсат ул-мутахаййирин", "Махбуб ул-қулуб", "Тарихи мулуки Ажам" каби асарлари, девонлари мавжуд бўлиб, улар

харакат қилган. Шоир қўлёзмаларига биринчилардан бўлиб тавсиф берган олимлар Вильгельм Перч ва Мартин Хартмандир. Улар туркий қўлёзмалар тавсифига оид илмий асарларида Навоийнинг Берлин ва Гота шахарлари кутубхоналарида сақланаётган қўлёзмалари хакида батафсил маълумот

Вильгельм Перч бутун илмий фаолияти давомида нафакат туркий кулёзмалар, балки арабий, форсий ва бошқа Шарқ қўлёзмалари тавсифига мақолада 1900 йилда Йоханнес Аветараниане томонидан Навоийнинг иккита ғазали таржимаси диний характердаги "Шахид ул-хақойиқ" журналида, 1946 йилда эса Альфред Курелла томонидан "Фарход ва Ширин" достонининг XVII боби таржимаси "Neue Welt" журналида эълон килингани ва бошка таржималар хакида мухим маълумотлар келтирилган.

Россиянинг Москва, Қозон, Новосибирск, Пермь ва бошқа шаҳарлари кутубхоналарида Навоий асарлари ардокланиб сакланади. Биргина Санкт-Петербург шахрининг ўзида 3 та жойда — Шарқ қўлёзмалари институти фондида, Санкт-Петербург давлат университети кутубхонасида ва Салтиков-Щедрин номидаги миллий кутубхонада Навоий асарлари қўлёзмалари бор. Дунёда Навоий ижоди бўйича биринчи диссертация ҳам айнан Санкт-Петербург университети шаркшунослик факультетида 1856 йилда Михаил Никитский томонидан "Амир Низомиддин Алишер: давлат арбоби ва шоир сифатида" мавзусида химоя килинган. Михаил Никитский ўзигача Европа адабиётидаги тадқиқотларни, шунингдек, шоир яшаган йилларга

яқин даврларда яратилган форсий ва туркий манбаларни синчиклаб ўрганади, улардан унумли фойдаланади ва адабий-илмий жамоатчиликни Навоий ижодининг энг мухим қирралари таништиради.

М.Никитский Алишер Навоийнинг илмий-ижодий меросини "адабиёт гулзорининг энг сара гули" деб бахолайди. Муаллиф ўз фикрларини Жомий, Хусайн Бойқаро, Бобур кабиларнинг Навоийга берган бахоси билан ривожлантиради. Олим Навоийнинг Россияда мавжуд қўлёзмалари ҳақида маълумот берар экан, уларнинг кўпи Европада йўқлиги, айниқса, бир қанча асарларни ўзида жамлаган "Куллиёти Навоий" ноёб манба эканини маълум килади. Асар таркибида "Фарход ва Ширин", "Лайли ва Мажнун", "Сабъаи сайёр", "Чихил хадис", "Назм ул-жавоҳир", "Сирож ул-муслимин", "Насойим ул-муҳаббат", "Лисон ут-тайр", "Маҳбуб ул-қулуб", "Тарихи мулуки Ажам", "Хамсат ул-мутахаййирин", "Мажолис ун-нафоис", "Хайрат ул-аброр" — 15 та асар

Шундан кейин М.Никитский Навоийнинг аввал туркий, кейин форсий асарларига бирма-бир кискача изох беради ва парчалар келтиради. Асарларни таърифлаш баробарида бу борада Навоий замондошлари ва Европа олимлари фикрларидан хам мисоллар келтиради.

жамланганини ёзади.

Шарқшунос олим Семён Волин биринчи бўлиб Навоий асарларига тавсиф берган. Олим илмий асарида Санкт-Петербург фондларида Навоийнинг "Муҳокамат ул-луғатайн", "Сирож ул-муслимин", "Девони Фоний"дан бошқа барча асарлари мавжудлигини маълум қилади. С.Волин бир муддат, яъни 1930-1933 йиллар давомида Тошкентда, марказий архивда ҳам тадқиқотлар қилган. Араб, форс, ўзбек, турк, туркман тилларини мукаммал билган. Афсуски, олим 1941 йилда қатағоннинг аёвсиз ғилдираги остига тушиб, 1943 йилда кийнокларда вафот этган.

Шарқшунос олим В.В.Бартольд "Мир Алишер ва сиёсий хаёт" монографиясида Навоийнинг тарихий биографиясини қўлёзма манбалар асосида ёритиб берган. Олим Алишер Навоийнинг ҳаёт йўлини, ижодий фаолиятини бор холича, реал кўрсатишни мақсад қилади. Чунки шоир биографияси ёритилган кўп манбаларда Навоий дунёдан узилган, дарвешсифат, фақат шеъру шоирлик шайдоси қилиб кўрсатилган. В.В.Бартольд ўзигача ёзилган тадқиқотлардаги камчиликларни ёритар экан, аниқ манба ва тарихий далилларга суянмай фикр айтиш илмий этикага тўғри келмаслигини уқтиради.

Е.Э.Бертельс Алишер Навоий ижодий меросини юксак матншунослик тайёргарлиги асосида жиддий ўрганган шарқшунослардан биридир. Умумий эстетик асосга эга бўлган турли халқлар адабиётининг қиёсий таҳлили олимга туркий адабиётнинг ўзига хослигини аниклашга ёрдам берди. У ўзигача бўлган Европа олимларининг, жумладан, француз олими Француа Белен ва немис олими Йозеф фон Хаммер Пургшталнинг "Навоий форс адабиётининг тақлидчиси" деган қарашларини давр шарқшуносларининг энг катта методологик хатоси, асар мохиятини англамаслик деб билди. Уз изланишлари билан бу қарашни рад қилди ва Навоий асарларининг оригиналлигини исботлаб берди. Олим тахлил жараёнида асарларнинг, асосан фабуласига эътибор килиш, киска тавсиф билан чегараланиш туркий адабиёт тўла қимматга эга эмас, форсий адабиётнинг такрори, деган нотўғри хулосага олиб келганини маълум ки-

Умуман, Алишер Навоий ҳаёти ва ижодини. бадиий асарларининг поэтик хусусиятларини, ўзаро адабий таъсир масалаларини махсус тадқиқ қилган А.Н.Самойлович, Е.Э.Бертельс, С.Л.Волин, А.Н.Кононов, М.Салье каби олимларнинг илмий изланишлари рус навоийшунослигининг асосий кисмини ташкил этади.

Бугунги кунда Ўзбекистонда "Алишер Навоий халқаро журнали мавжуд ва унда шоир ижоди бўйича энг салмоқли мақолалар нашр этилади. Журналнинг 2022 йил биринчи сонида профессор Афтондил Эркинов Навоий асарлари дунё каталогини ташкил килиш таклифи ва ташаббусини баён қилди. Таклиф ўринли бўлиб, бутун дунё навоийшунослари бу борада бирлашса арзийди.

Алишер Навоий туркий халқларнинг ғурур ва ифтихори, бутун дунё халкларининг интеллектуал бойлигидир. Буюк мутафаккиримизнинг ижод оламига саёхат ва ижобий натижа чинакам саодат ва санъатдир. Устоз Иброхим Хаққул тўғри таъкидлаганидек, навоийшунослик маъно микёси нихоятда кенг ва улкан соха. Уни хар томонлама билиш ёки фикран қамраб олиш анча қийин юмуш. Навоийнинг улуғликда беқиёс, қудратли, яратувчан шахсиятини кенг ўрганиб, шоир асарларида тасвирланган маъно ва хакикатларни унга гўёки хисоб бераётгандай тахлил ва талқин қилиш бурч хамда қалб заруриятига айлантирилса, ечими топилмайдиган муаммо қол-

Европада навоийшунослик бугунги кунда хам жадал суръатлар билан давом этмокда. Шоирнинг асарлари таржима қилинмоқда, таваллуд кунлари сабаб халқаро анжуманлар, учрашувлар ўтказилмокда. Демак, Европа навоийшунослиги жахон адабиётшунослигининг мухим таркибий кисми бўлиб, бу сохани кўп янги маълумот, тахлил ва талқин билан бойитган ва бойитмоқда. Е.Э.Бертельс таъкидлаганидек, Навоий ижоди музейдаги экспонат ёки тарихнинг бир бўлаги эмас, у бархаёт ва яшашда яна давом

орасида "Маҳбуб ул-қулуб" асарининг хижрий 1238 йилда кўчирилган ноёб нусхаси ҳам мавжуд.

Германияда Навоий асарларига қизиқиш қачондан ва нима мақсадда бошланган? Кимлар биринчилардан бўлиб шоир қўлёзмаларига тавсиф берган? Шоир асарларидан қайсилари немис тилига таржима қилинган? Албатта, бу саволлар барчани қизиқтири-

Германияда Алишер Навоий асарларига жиддий қизиқиш Берлин, Мюнхен ва Лейпциг университетларида туркология бўлимлари (XIX-XX аср) очилиши билан боғлиқ. Туркология ривожида Навоий асарларини ўрганиш мухим эканини англаган М.Хартман, А.Кайзер, Г.Флюгель, Т.Бенфей, Х.Вамбери, Д.Щульц, М.Гетц, Т.Менцель, Х.Риттер, А.Курелла каби олимлар диққат-эътиборни айнан шу жиҳатга қаратиб, имкон қадар шоирнинг Германия фондларида йиғилган асарларини ўрганишга

уларнинг асл нусхалари хозир Гота шахри кутубхонасида сақланади. Германия фан тарихида бу қадар иқтидорли шарқшунос ва кўп каталог яратган бошқа олим бўлмаган. Бундан ташқари, ката-

логларни кузатиш асосида Навоий қўлёзмалари тавсифи Жорг Краембер, Барбара Флемминг, Манфред Готз, Ханна Сохвайде каби олимлар яратган илмий асарларда хам акс эттирилгани маълум бўлди.

Адабиётшунос олим М.Тожихўжаевнинг таъкидлашича, Навоий асарларидан дастлабки илмий изоҳли таржималар Г.Вамбери ва М.Хартман томонидан амалга оширилган. Хар иккала олим "Чиғатой тили" дарслигини яратиб, мисол тариқасида Навоий шеърларидан изоҳлари билан парчалар келтирган. Шунингдек, ушбу

"Янги Ўзбекистон" ва "Правда Востока" газеталари тахририяти" ДУК

МУАССИС:

Узбекистон Республикаси Вазирлар Махкамаси

Бош мухаррир:

Салим ДОНИЁРОВ

Тахририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди. Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган

ташкилот жавобгар Газета тахририят компьютер марказида сахифаланди. Газетанинг полиграфик жихатдан сифатли чоп этилишига "ШАРҚ" НМАК масъул. Босмахона телефони: (71) 233-11-07

"ШАРҚ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Босмахона манзили: Тошкент шахри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси хузуридаги

Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги

томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан руйхатга олинган.

Нашр индекси — 236. Буюртма Г-246.

14119 нусхада босилди.

Хажми — 3 табок. Офсет усулида босилган. **Қоғоз бичими** A2.

Бахоси келишилган нархда

Навбатчи муҳаррир: Шаҳзод Ғаффоров Мусаҳҳиҳ: Насиба Абдуллаева Дизайнер: Хуршид Абдуллаев

> Манзилимиз: 100029, Тошкент шахри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

ЎзА якуни — 04:30 Топширилди — 04:35

Девонхона: (0-371) 233-70-98 Котибият: (0-371) 233-56-60 Эълонлар: (0-371) 233-57-15 E-mail: info@yuz.uz